

ЗМІСТ

Засідання сорок п'яте
(Середа, 29 травня 2019 року)

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції, виступи народних депутатів України	...2
Заяви фракцій:	
«Блок Петра Порошенка»	...15
Радикальної партії Олега Ляшка і «Народний фронт»	...17
Звіт Рахункової палати за 2018 рік	...19
Розгляд проекту Постанови «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Запобігання та протидія дискримінації жінок з вразливих соціальних груп»	...67

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ СОРОК П'ЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
29 травня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку! Прошу всіх заходити до залу і підготуватися до реєстрації. Будь ласка, займайте робочі місця. Зараз проведемо реєстрацію. Готові? Прошу реєструватися.

У сесійному залі зареєструвалися 334 народні депутати. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Сьогодні день народження в нашого колеги Лева Підлісецького. Привітаємо його з днем народження (*Оплески*).

Хочу вам нагадати, що сьогодні ми маємо 30 хвилин на виступи народних депутатів, а не від фракцій і груп.

Хто має намір взяти участь в обговоренні, прошу провести запис.

Колеги, перед тим як ми розпочнемо, хочу повідомити, що сьогодні відповідно до закону в нас передбачено звіт Рахункової палати, який відбудеться за такою процедурою.

Доповідь голови Рахункової палати Валерія Пацкана – 20 хвилин. Потім відповіді доповідача на запитання – 20 хвилин. Далі – виступ представника комітету. Після – виступи від депутатських фракцій і груп. А потім виступи народних депутатів.

Колеги, хочу зробити ще одне повідомлення.

Сьогодні п'яті роковини загибелі Героя України генерала Сергія Кульчицького. Я мав високу честь знати його особисто. Разом з генералом навесні 2014 року створили перший добровольчий батальйон з числа самооборони Майдану. Він був для наших хлопців справжнім батьком. Генерал знав, що таке відповідальність, особисто відповідав за бійців, за державу. Ніколи генерал Кульчицький не пропонував би референдум про капітуляцію перед Росією. Не така він людина. Великий українець і великий воїн, вічна пам'ять і слава вірному сину

українського народу генералу Кульчицькому! Вшануємо героя хвилиною мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Герої не вмирають!

Народний депутат Мирний передає слово для виступу Скорика.

Будь ласка, пане Скорик.

СКОРИК М.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги! Шановні громадяни України! Закінчується каденція цього парламенту. На жаль, за 4,5 року можна констатувати, що жодного позитиву цей парламент зробити не зміг. На жаль, можна констатувати, що навіть після президентських виборів, на яких народ України чітко засвідчив, що пріоритети народу України – це закінчення війни, що громадяни України більше не можуть терпіти надвисокі тарифи, що громадяни України вимагають відновлення економіки, що громадяни України вимагають від народних депутатів виконання їх передвиборних обіцянок, однією з яких було встановлення відкритих виборчих списків, на жоден з цих моментів чинні народні депутати не звертають уваги.

Ми розуміємо, що в цьому парламенті жодного конструктиву вже бути не може. Однозначно, сьогодні ця трибуна, цей зал – це підготовка до виборчого процесу. Ми маємо розуміти, хто прийде до цієї зали після виборів. Повинні прийти люди, які, справді, працюватимуть задля України. Я впевнений, що новий парламент зможе зробити кроки щодо відновлення миру і територіальної цілісності нашої держави, зробить все для того, щоб відновити економіку і знизити тарифи для наших громадян. Новий парламент зробить усе, щоб спонукати правоохоронні органи до розслідування жахливих злочинів останніх п'яти років, починаючи від загибелі людей на Майдані і в Одесі 2 травня 2014 року. Саме ці люди мають прийти до українського парламенту і продемонструвати громадянам України і всьому українському суспільству, світовому співтовариству, що, справді, в Україні перемагають здорові нормальні сили.

На жаль, колеги, за всієї поваги до вас, закінчуються майже п'ять років нашої каденції, і знову-таки кажу, що жодного позитиву цій Раді не вдалося зробити. Ми маємо йти на вибори і продемонструвати

громадянам України, хто може керувати країною. А країною можуть керувати порядні й професійні люди.

Дякую за увагу.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Васюник.

Будь ласка, народний депутат Бондар.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Я також мав честь знати Сергія Кульчицького, служити під його керівництвом. Тому честь і хвала таким людям! Честь і хвала всім тим, які віддали своє життя за Україну, за її суверенітет!

Якось сумно сьогодні починається. Згадали Сергія, згадуємо всіх хлопців, які поклали своє життя. Сьогодні з самого ранку знову стала трагедія. Я як голова підкомітету з питань вугільної промисловості хочу висловити співчуття родинам двох шахтарів, які також віддали своє життя, добуваючи вугілля, добуваючи саме той ресурс, який потрібний для енергетичної незалежності нашої держави. Сьогодні під ранок на шахті «Лісова» (Сокальський район) стався обвал і загинули два гірники.

Я хочу звернутися до уряду, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, керівництва області та району, щоб докласти максимум зусиль, задля того щоб не були забуті родини, щоб були виплачені всі кошти і допомогти з похованням тих хлопців. Тому що два роки тому, на жаль, така сама трагедія була на шахті «Степова», де загинули вісім осіб. Дякуючи оперативно спрацьованим діям і області, і уряду, усі ці виплати були проведені. Тому хочу також звернутися, щоб і цього разу так само було оперативно все опрацьовано. Ще раз хочу виразити співчуття загиблим і звернутися до уряду, щоб у максимально короткі терміни були проведені виплати, і не були забуті гірники.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Бахтеєва.

БАХТЕЄВА Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги, відповідно до статті 53 Конституції України та статті 62 Закону України «Про вищу освіту» держава гарантує громадянам право на отримання вищої освіти. Керівництвом Міністерства охорони здоров'я України вкотре грубо порушено Конституцію і закони України та ставлять мрію майбутніх лікарів під загрозу.

21 травня випускники всіх медичних вузів України здали ліцензійний іспит «Крок 2», законність і коректність якого під сумнівом. Кількість його запитань збільшилася на 25 відсотків. У студентів була лише 1 хвилина, тоді як у США – не менше 5 хвилин на такі запитання. На першій сторінці тестового збірника не було вказано авторів тестів, і немає гарантії, що тести складені українськими викладачами відповідно до українських протоколів. Включено до тесту «Крок» американський тест «Step» – це головне порушення, студенти не були забезпечені підручниками для підготовки до таких тестів. Протягом шести років студенти навчалися за програмою підготовки фахівців, яка базувалася на протоколах діагностики і лікування і прийнята в Україні, а тести складають по-американськи.

Спочатку потрібно поміняти навчальні програми, а вже потім давати студентам подібні тести. МОЗ ставить на українських студентах-медиках експерименти, у результаті яких більшість з них просто залишається без дипломів. Бажання Міністерства охорони здоров'я України, щоб було менше лікарів і як можна більше хворих... – це неприпустимо.

Студенти-медики Вінниці, Сум, Тернополя, Києва, Запоріжжя та інших міст України вже мітингували біля будівлі Міністерства охорони здоров'я України. Сьогодні 50 відсотків студентів навчаються за контрактом і платять свої гроші за навчання. Є сім'ї, які взяли кредити, продали квартири, щоб діти змогли здійснити мрію свого життя – стати лікарем. Багато студентів, щоб заплатити за навчання, важко і старанно працюють після занять.

Неможливо без емоцій дивитися відеозвернення студентів-медиків в *YouTube*, в якому майбутні лікарі просять допомоги та захисту. Псевдореформи команди МОЗ потрібно негайно зупинити. Знищили медиків, а зараз взялися за студентів?

Верховна Рада України просто зобов'язана захистити українських дітей від непрофесіоналізму та некомпетентності керівництва МОЗ і не дозволити вкрасти мрію українських дітей стати лікарями і працювати на благо України та українського народу.

Усім здоров'я та миру!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Олег Ляшко.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Сьогодні на Львівщині на шахті «Лісова» об'єднання «Львіввугілля» сталася велика трагедія – загинули два шахтарі. Я прошу оголосити хвилину мовчання за загиблими українськими шахтарями.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу.

(Хвилина мовчання).

ЛЯШКО О.В. Щиро дякую. Я хочу сказати, шановні колеги, що загибель українських шахтарів – це результат діяльності Міністерства енергетики та вугільної промисловості України і уряду. Мільярди доларів витрачають на придбання імпортного вугілля: російського, американського, ЮАРського, замість того щоб інвестувати у збільшення видобутку українського вугілля, у інвестиції, у безпеку праці, в оновлення основних фондів і захист життя українських шахтарів.

Ми вимагаємо відставки міністра енергетики та вугільної промисловості України Насалика, політика якого призводить до загибелі українських шахтарів, до безробіття. Місяцями і роками українські шахтарі не отримують заробітних плат на Донеччині, Луганщині, Львівщині, Волині.

Треба всього 1 мільярд гривень, щоб добудувати шахту в Ново-волинську. Багато років обіцяють і ніхто нічого не робить. Натомість маємо сьогодні в енергетичному балансі країни майже 50 відсотків імпортного вугілля, створюємо робочі місця для наших закордонних конкурентів, а майже у 100 тисяч українських шахтарів – пусті холодильники і місяцями немає зарплати і роботи.

Ми вимагаємо від нового Президента, нової влади радикальної зміни економічної політики, зокрема в енергетичній галузі: ставка на національного виробника, перегляд бюджету, інвестиції у збільшення видобутку українського вугілля, у безпеку праці українських шахтарів, у збільшення заробітних плат для українських шахтарів. Досить годувати іноземних конкурентів. Реальна енергетична безпека країни – це українське вугілля, українська енергетика, український газ і українська нафта. Не дефолт, який пропонує нам нинішня влада, внаслідок якого постраждає кожен українець, тому що дефолти – це дуже добре для ворюг, бо вони за копійки скуплять усю державну власність, а для українців дефолт – це 100 гривень за 1 долар за тих копійчаних зарплат і пенсій, це скорочення робочих місць, у тому числі у вугільній галузі, зростання тарифів і енергетична залежність країни.

Я і моя команда пропонуємо протилежний план. Замість дефолту – економічний розвиток, збільшення заробітних плат, перегляд бюджету, вичищення звітності всіх корупційних схем нинішньої влади на митниці, у податковій, в офшорних гаванях, коли виводять гроші і не платять податків до українського бюджету, і щоб перестали гинути на виробництвах українські шахтарі та всі робітники. Це інвестиції в безпеку праці, в оновлення основних фондів, у збільшення видобутку і реальна енергетична незалежність України.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошується до слова народний депутат Міщенко.

МІЩЕНКО С.Г., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 98, Київська область, самовисуванець). Шановні колеги! Шановні українці! Я направив до Прем'єр-міністра України звернення з чотирма запитаннями.

Перше. Це законні чи незаконні доплати в платіжках для українців за газ? Відповідь: незаконні. НКРЕ провела перевірку і оштрафувала їх.

Друге. Чи можуть позбавити субсидії за несплату тих доплат? Відповідь Рєви: не можуть позбавити субсидії.

Третє. Чи можуть відключити газ за несплату за тими незаконними платіжками? Відповідь Насалика: ці доплати незаконні, незаконне і відключення газу.

Четверте питання – найголовніше. А коли ви як Прем'єр-міністр приберете з тих платіжок, якими шантажують людей, ці доплати? Відповідь – тиша. Жодної відповіді від Гройсмана.

Що це означає? Його міністри кажуть, що це все незаконно, а в платіжках воно є. Як ми можемо довіряти Прем'єр-міністрові, який каже, що це незаконно, а сам у цій схемі? Тому що кожного місяця, коли приходить цим громадянам доплата, вони отримують мільярди і діляться. Зрозуміло, це не скасовується, а ділиться. Тому в мене запитання: коли він піде з цієї посади?

Я обіцяв у попередньому виступі, що в моєму окрузі він отримає нуль зі своєю партією. Мені не треба займатися агітацією, у мене немає передвиборної кампанії, сім років вона була день у день, а ось я йому спеціально приділю особливу увагу, якщо в платіжках не приберуться ці доплати.

Окремо хочу подякувати фракції «Батьківщина» за те, що вона мені надала слово, бо сьогодні мені допомагає боротися з цими платіжками лише одна політична сила – «Батьківщина». Тому я вдячний і лідеру Юлії Володимирівні Тимошенко, і всій фракції за цю допомогу і за надане мені слово.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується Віктор Пинзеник. Виступатиме з місця. Прошу.

ПИНЗЕНИК В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Прошу передати слово Григорію Заболотному.

ЗАБОЛОТНИЙ Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Дякую, Вікторе Михайловичу, за передане слово.

Шановні друзі, насамперед я хочу подякувати Тетяні Бахтеєвій за те, що вона сьогодні порушила це питання, тому що я також готувався з цього питання виступити.

Хочу вам розказати про те, що робиться сьогодні в медичних університетах і як це все збурило медичну громадськість, насамперед студентів.

Є такий заступник міністра Лінчевський. Я взагалі не розумію: або він людина, в якої така дрімуча некомпетентність, або це шкідник. Тому що те, що робиться сьогодні в медуніверситетах...

Є в Америці така собі комерційна структура, яку створило декілька осіб, вона називається *IFOM*. Ця структура сьогодні вимагає, щоб Україна ввела незрозумілі «Кроки», бо в нас є загальнозатверджені державні «Кроки», і платила з державного бюджету цій структурі щорічно 70-80 мільйонів гривень. Крім того, ще всі медичні заклади, мається на увазі медуніверситети, повинні платити ще 6-7 мільйонів кожного року. За що і кому – незрозуміло. Я хочу сьогодні сказати, що ось те, що витворяють ці люди, які дають підстави, щоб виключали студентів із шостого курсу медичного університету, це взагалі нонсенс. Ні в одній країні Європи, у Сполучених Штатах Америки не здають таких «Кроків». Програми у нас абсолютно різні.

У нас спочатку вивчаються загальноосвітні предмети, а вже потім вивчають спеціальні медичні дисципліни, то там вивчаються клінічні питання. У нас все навпаки: вимагають здавати якісь незрозумілі американські «Кроки», коли діти ще не проходять цієї програми. Це нонсенс. Я вважаю, що це люди, які жодного стосунку до медичної галузі й до медичних університетів, освіти та науки не мають.

Але була Совсун, сьогодні – Лінчевський. Ми хочемо всіх вас попросити, і насамперед Комітет з питань науки і освіти, Олександр Володимировичу, будь ласка, давайте посадимо за комп'ютер Лінчевського і Супрун і побачимо, чи здадуть вони самі цей «Крок» хоча б на рівні медичної сестри.

Тому я звертаюся до Національного антикорупційного бюро України, Генеральної прокуратури України, Прем'єр-міністра України і прошу вважати мій виступ депутатським запитом, терміново розібратися, куди ми віддаємо з бюджету гроші, тоді як не можемо виділити хоч якусь копійку на хвору дитину.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Барна. Будь ласка.

БАРНА О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Христос Воскрес! Генерал Кульчицький сказав: «Дійдемо до Москви і будемо стріляти до останнього патрона». Саме він є прикладом національної гідності, патріотизму.

Роман Шухевич сказав: «Мудрого – не одурити, чесного – не купити, мужнього – не зламати». Тому я звертаюся до народних депутатів України і всього українського народу не піддаватися на маніпуляції деяких реформаторів, які хочуть забрати в народі його право напряму вибирати представників влади, голосуючи за конкретного депутата, за свого представника. Бо не ефемерні партійні списки, які можуть маніпулюватися, сходитися чи переставлятися, а народ має голосувати саме за конкретного депутата, конкретну людину, а не якихось списочників, які складають олігархи – власники партій, до яких входять водії, охоронці, партнери, партнерші чи свати «Кварталу 95».

Депутат повинен звітувати саме перед своїми виборцями, а не перед олігархом – власником партії. Депутат має голосувати, виходячи саме зі своїх переконань і думки громад, інтересів громад, а не виходячи від того, що йому наказує вже олігарх – власник партії. Саме виборці мають відкликати депутата, а не олігарх, якому депутат не догодив.

Візьміть для цього приклад Франції, Німеччини, Англії, Сполучених Штатів Америки, де розвинута партійна система і відповідальність, і то вони залишили право вибору напряму за людьми. А людей спитати, якій партії вони довіряють, і 99 відсотків відповідь: «Жодній».

То про яку партійну систему виборів може йтися? Бо саме мажоритарна система властива для українців від Запорізької Січі, Української Народної Республіки і до цього часу. А для того щоб не залишатися з партійними чварами, давайте краще подумаємо про економіку, про дітей.

Тому я хочу закликати включити до порядку денного бюджетотворчий законопроект [№ 6649](#), який дасть можливість зробити конкурентним вітчизняний технічний спирт, щоб його не завозили в Україну із-за кордону, тоді як стоять спиртові заводи, законопроект [№ 4682](#) щодо обов'язковості харчування всіх дітей у школах, бо ми повинні виховувати здорову, розумну, патріотичну й моральну націю, законопроект [№ 8526](#) щодо першочергового забезпечення автомобілями чи компенсацію за них, передбачену для інвалідів АТО, які втратили кінцівки, за погодженням лікаря.

Кожен з нас має право вибору, але ми не маємо права зрадити народ і Україну. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується Владислав Голуб. Прошу з місця.

ГОЛУБ В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 197, Черкаська область, партія «Блок Петра Порошенка»). У рамках співпраці Черкащини та міста Києва і враховуючи актуальність питання, прошу передати слово народному депутату від Києва Бориславу Березі.

ГОЛОВУЮЧА. Борислав Береза. Будь ласка.

БЕРЕЗА Б.Ю., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 213, м. Київ, самовисуванець). Дякую. Я розумію, що зараз усі вже, мабуть, на виборах. Навіть для середи сьогодні дуже замало людей. Але питання, яке я хочу порушити, більш ніж важливе.

Я хочу сказати про те, що зараз відбувається на Троєщині. Там не з'явилося метро, яке обіцяють вже кілька десятиріч. На Троєщині не

будуються нові місця для розваг, які також обіцяють. Навіть нові мости лише обіцяють, але ще не будують.

Проте за рішенням Київради на Троєщині повинен з'явитися новий сміттєспалювальний завод. Це буде велике на 10 гектарів звалище сміття, яке «продають» троєщинцям як сортувальну територію. Це буде сміттєспалювальний завод, і в повітря викидатиметься все те, що не зможуть спалити, увесь той рех.

Головне питання в тому, що скоро повітря на Троєщині буде, як на Харківському, де вже відчувають той запах. Дивлюся на те, що відбувається, і не можу зрозуміти, а чому немає мостів, дитячих садків, нових шкіл, а сміттєспалювальний завод – будь ласочка. Чи троєщинці чимось провинилися перед мерією Києва та депутатами? Ні. Я не можу зрозуміти чому? Ми ламаємо цю схему. Ми не даємо будувати. Більше того, ми бачимо, що це будівництво буде з порушеннями. Бо поряд розташовані будинки, в яких мешкають жителі Троєщини, які проти цього. Їх хтось запитував про це? Ні! Хтось запитав їх, чи хочуть вони, щоб біля їх домівок був сміттєспалювальний завод? Ні. Але його будують.

Їм розказують, що там не буде сміттєспалювального, буде сміттєпереробний, потім знову сміттєспалювальний. Чи можна вірити цим обіцянкам? Ні! Хочете перевірити? Запитайте у тих, хто живе на Микільській Слобідці. Їм перед виборами мера пообіцяли, що там не будуть забудовувати набережної. Можете поїхати і подивитися – уже забудовують. Усі ці обіцянки залишилися до виборів.

Зараз знову обіцятимуть, що не буде ніякого сміттєспалювального заводу. Але після виборів, якщо сили мера переможуть, ми побачимо, як там з'явиться і завод, і найвеличніше звалище, і зі всього Києва будуть туди вантажівками звозити все сміття. З Троєщини хочуть зробити велике звалище.

Я як депутат від Троєщини обіцяю, що цього не буде. Головне, щоб це зрозуміли і в мерії. Бо місцеві жителі цього не хочуть, я цього не хочу, і цього на Троєщині не буде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народний депутат Ігор Шурма. Прошу.

ШУРМА І.М., член Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Ані в цьому залі, ані поза його межами ніхто не може спростувати думки про те, що люди стали гірше жити. В Україні панує бідність. Але на цих виборах народ не делегував нікому права продовжувати збройний конфлікт ні в гарячій, ні в замороженій стадії. Ми повинні визнати, що подолати крайню бідність, яка є реальністю, нині не зможуть ті, які довели до цієї бідності. Сьогодні не хочуть припиняти збройного конфлікту ті, які заробляють на війні.

Тому ми підтримуємо ініціативу провести дострокові вибори, цей парламент втратив народну довіру. Хочете приклад? Президента підтримали три четвертих виборців України. Якщо ми є виразниками українського народу, то цей зал повинен трьома четвертими голосів підтримувати й ініціативи Президента.

Що ми побачили, коли пропонувалося внести зміни до закону про вибори? Що ми побачили, коли пропонували проголосувати за фінансування виборчої програми? Ми перестали бути виразниками інтересів українського народу. Ми стаємо аморальними, і тому ми повинні піти.

Я хочу сказати, що так чіплятися за цю владу – це вже соромно. У нас був шанс зберегти свої обличчя, ми повинні були піти на саморозпуск, але цього не зробили.

Я про головне. Президент Зеленський обіцяв встановити мир і обміняти всіх полонених. Ми наполягаємо на безумовному і негайному виконанні Мінських угод, ухваленні відповідних законопроектів.

Фракція «Опозиційний блок» ще чотири роки тому розробила пакет законопроектів, які уможливають встановлення стабільного довготривалого миру, а також інтегрування і розбудову Донбасу. Ми зобов'язані розпочати дискусію, аби наступний склад парламенту міг приступити до їх реалізації і виконання.

Завтра в Україну прибувають міністри закордонних справ Франції та Німеччини. Вони хочуть почути, чи готовий Президент Зеленський виконувати Мінські домовленості, чи він робитиме те саме, що робив колишній Президент?

Чому їх цікавлять Мінські домовленості? Тому що вони затверджені резолюцією Ради Безпеки ООН. Не хочете виконувати – скасуйте резолюцію Ради Безпеки ООН.

Закликаємо владу дати сигнал, що Україна сьогодні перетворюється із зони дестабілізації для світового співтовариства на зону комфорту і дотримання слова, виконання взятих на себе зобов'язань.

Ми наголошуємо на тому, що сьогодні треба це визнати. На Донеччині, Луганщині мешкають такі самі люди, як ми. Вони хочуть жити, народжувати дітей, працювати, а не виживати, вони хочуть мати достойні пенсії. Якщо ми цього не можемо зробити, то ми повинні негайно припиняти свою діяльність.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останній виступ. Народний депутат Мусій. Будь ласка.

МУСІЙ О.С., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, самовисуванець).* Добрий день, шановні народні депутати! Червоноград, саме те місто, де сьогодні сталася трагедія шахтарів. Безумовно, необхідно виплатити сім'ям загиблих компенсації. Ми повинні про це пам'ятати. Але найголовніше, чомусь нинішній уряд не робить висновків щодо загибелі і трагедій, які відбуваються на шахтах.

Ви знаєте, два роки тому була подібна трагедія на іншій шахті мого округу, і обіцянка уряду, і пана Гройсмана, і пана Насалика забезпечити безпеку перебування шахтарів безпосередньо у вибоях дорівнює нулю. На сьогодні саме це стало наслідком трагедії на іншій шахті мого округу.

Тому така злочинна безвідповідальність мусить бути покарана, мають бути відкриті кримінальні провадження за бездіяльність і халатність вищого керівництва держави і Міністерства енергетики та вугільної промисловості. Бо якщо цього не буде, знову ставатимуться трагедії на наших шахтах.

Подібне відбувається з Міністерством охорони здоров'я України. Учора на засіданні нашого комітету, дякуючи високому професіоналізму Рахункової палати (хочу за це подякувати голові Рахункової

палати, нашому колишньому колезі Пацкану і Майснеру – заступнику голови), було доведено злочинне розкрадання мільярдів гривень командою Міністерства охорони здоров'я. Лише на «Доступних ліках» розкрадено мільйони гривень. А ми чуємо від урядовців, що вони несуть за це відповідальність. Де арешти? Це вже звернення до нового Президента.

Ви скористалися природним явищем, коли йшли на вибори. Україна позеленіє. Так, на весну Україна позеленіла. Справді, це збулося. 73 відсотки підтримали позеленіння України. Але у вас було друге гасло: «Весна прийде – саджати будемо». У вас залишилося три дні весни для здійснення того. Що відбувається з нинішніми урядовцями, насправді із злочинною діяльністю діючого уряду і більшості? Саме тому, якщо ви хочете восени зібрати урожай, то мусите виконати другу свою обіцянку: весна прийде – будуть сидіти. Якщо ви її не виконаєте, у вас буде така сама доля, як і у ваших попередників.

Саме тому я вимагаю проведення кримінальних розслідувань і порушення кримінальних справ проти урядовців і високопосадовців за наслідками аудиту Рахункової палати і за трагедію на шахті.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, зараз до слова запрошується Марія Іонова.

Надійшла заява від двох фракцій. Готові замінити на перерву. Наскільки ми розуміємо, тема стосується «Східного партнерства» і Угоди про асоціацію. Будь ласка.

ІОНОВА М.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань європейської інтеграції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Усім добрий день! Шановний пане Голово! Шановні народні депутати! Хочу привернути вашу увагу до нашого порядку денного на завтра. Нагадую, законопроект [№ 0227](#) стосується внесення змін до Додатка XXVII. Я про нього розкажу детальніше, і чому такі переваги.

Насправді положення в Угоді про асоціацію, що стосуються енергетичного сектору, дійсно, за ці п'ять років зазнали суттєвих змін,

тому що було завершено переговори щодо Угоди про асоціацію між Україною і ЄС і змінилися наші зобов'язання, які саме впливають з імплементації Угоди та членства в Договорі про заснування Енергетичного Співтовариства.

Для ефективнішої імплементації реформ було змінено механізм двостороннього моніторингу реформи енергетичного сектору, щоб досягнуті реформи мали незворотний характер і в довгостроковій перспективі сприяли належному функціонуванню ринків газу та електроенергії на основі правил ЄС.

Ми просимо вас завтра бути дисциплінованими, прийти на засідання і приділити особливу увагу цьому питанню, проголосувати його і затвердити оновлений Додаток XXVII, тому що це, справді, забезпечить прогрес у просуванні реформ у сфері енергетики і їх незворотності.

Це також так званий енергетичний безвіз. Ми можемо сказати, що це будуть однакові правила гри на енергетичному ринку як для держав – членів ЄС, так і для України.

Я хочу зазначити, що це є одним з надійних інструментів протистояти проекту типу «Північний потік-2» і змусить Російську Федерацію з 1 січня транспортувати газ до ЄС через територію України. Завдяки цьому ми станемо вже частиною права ЄС і зможемо себе захищати, Росія вже не зможе маніпулювати.

Вважаю, що саме оновлення Додатка XXVII – це новий підхід до інтеграції з ЄС, що стане прикладом для інших сфер, де ми хочемо інтегруватися із внутрішнім ринком Європейського Союзу. Хочу також сказати, що насправді цей оновлений додаток уможливить здійснення необхідних внутрішньодержавних процедур і дасть змогу Україні забезпечити нормативно-правове підґрунтя для поглиблення співпраці, спрямованої на інтеграцію енергетичного ринку України до енергетичного ринку ЄС.

Наостанок хочу сказати, що, дійсно, за часів Президента Петра Порошенка уряд спільно з парламентом зробили дуже значні кроки у напрямку європейської та євроатлантичної інтеграції, про що не раз зазначали наші західні партнери. А на сьогодні все-таки ще попереду велика кількість завдань...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, додайте 30 секунд для завершення.

ІОНОВА М.М. Ми саме у липні будемо святкувати два роки з початку дії безвізового режиму для наших громадян, для подорожей, і давайте започаткуємо також енергетичний безвіз для нашої країни.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хочу зробити повідомлення. Ви пригадуєте, у понеділок я дав доручення Комітету з питань правової політики та правосуддя розглянути питання щодо проекту Виборчого кодексу, Комітету з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України розглянути законопроект про тимчасові слідчі комісії. Я прошу вас, членів Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя зібратися на засідання комітету о 12 годині у конференц-залі та рекомендувати парламенту розглянути питання про заяву Прем'єр-міністра України та відповідно до частини третьої статті 118 Регламенту Верховної Ради України передати на розгляд парламенту в другому читанні підготовлену робочою групою порівняльну таблицю проекту Виборчого кодексу України. Це, колеги, наш шанс. Якщо комітет розпочне знову розгляд 3,5 тисячі поправок, у нас не буде шансу. Якщо комітет підтримає напрацювання робочої групи і передасть їх до парламенту, це нам дасть дуже великий шанс.

Ключовий момент. Я звертаюся особисто до всіх членів комітету – буду публікувати прізвища тих, хто не прийшов на засідання комітету. Прошу всіх зібратися о 12 годині в конференц-залі і виконати свою роботу – прийняти рішення, яке дасть можливість Верховній Раді України перейти до розгляду проекту Виборчого кодексу.

Сподіваюся, пане голово комітету і члени комітету, що буде явка. Я забезпечу приміщенням і всіма необхідними технічними засобами, щоб ви змогли повноцінно провести засідання комітету. Бажаю вам успіху і рішення. Дякую.

Тепер ми можемо перейти до ключового питання.

Перепрошую, пане Валерію, є ще одна заява від фракцій, ще зачекайте 3 хвилини.

Надійшла заява від двох фракцій – «Народний фронт» і Радикальної партії Олега Ляшка. Вони готові замінити перерву на виступ.

До виступу запрошується представник фракції «Народний фронт» Андрій Тетерук, 3 хвилини. Потім – звіт.

ТЕТЕРУК А.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую шановний пане Голово! Шановні колеги народні депутати! Шановний величний український народе! Стало відомо, що один з колишніх вірних соратників Януковича, народний депутат прокремлівського «Опоблоку» подав звернення до Генеральної прокуратури України, Державного бюро розслідувань, а також до Служби безпеки України з вимогою порушити кримінальну справу проти колишнього Голови Верховної Ради України, виконуючого обов'язки Президента України в 2014 році Олександра Турчинова.

Вслухайтесь. Колишній поплічник Януковича вимагає притягнути Олександра Турчинова як одного з лідерів «Народного фронту» до відповідальності за те, що в 2014 році під час відкритої агресії Російської Федерації проти України він як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України віддав наказ нашим солдатам захищати Україну, територіальну цілісність і українських громадян від російського окупанта. Прізвище цього колишнього регіонала – Нестор Шуфрич.

Шуфрич відомий тим, що багато років перебуває на побігеньках у кума Путіна – Медведчука. Ця людина, яка заради свого боса Медведчука і його боса Путіна готова переносити стусани і зневагу від українців, щоб лише щенячим писком заслужити ласкаву руку господарів на загривку.

«Народний фронт» заявляє: саме завдяки підготовці, мужності та державній позиції Олександра Турчинова ворог отримав відсіч у 2014 році, інакше могла впасти вся Україна. Кремль планував прорватися суходолом до окупованого Криму і змусити капітулювати нашу незалежність.

Це наказ Турчинова захистив мирний Харків, Запоріжжя, Дніпропетровськ, усю Лівобережну Україну від окупації і полум'я війни. Це були накази, які дали можливість мешканцям частини Донецької та Луганської областей жити у своїй рідній Україні. Його накази дали вчасне формування міжнародного антипутінського фронту. Саме за

цим наказом десятки тисяч добровольців стали на лінію оборони, захищаючи нашу землю. Світ побачив волю українців до свободи, демократії й руху до європейської сім'ї народів.

Як член команди «Народного фронту», а також як солдат і офіцер, який знає, що таке війна, який вважав за честь і своїм обов'язком піти на фронт у 2014 році, хочу звернутися до пана Шуфрича і його господарів: сьогодні ви вирішили, що настав ваш час, що реванш може відбутися, деякі обставини після президентських виборів подали вам таку надію. Проте Україна занадто дорого заплатила за власну свободу, і це ціна, яка ніколи не дозволить нам забути, хто такий Путін, Медведчук, Шуфрич і вся антиукраїнська камарилья.

«Народний фронт» попереджає колабораціоністів: заберіть свої брудні лапи від українських державних діячів, захисників України. Вас чекає таке саме майбутнє, як і зрадника Януковича: ганьба і життя під арештом.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям Слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям Слава!

Отже, шановні народні депутати, відповідно до статті 140 Регламенту Верховної Ради України, статті 30 Закону України «Про Рахункову палату», Рахункова палата щороку готує та подає до Верховної Ради України щорічний звіт про свою діяльність. Згідно із вимогами чинного законодавства Рахункова палата подала до Верховної Ради України щорічний звіт про свою діяльність за 2018 рік.

Відповідно до статей 34, 240 Регламенту Верховної Ради України пропонується такий порядок розгляду звіту. Хочу наголосити, що порядок розгляду передбачений законом у такій послідовності.

Доповідь голови Рахункової палати Валерія Васильовича Пацкана.

До речі, хочу привітати і пана Пацкана, і членів Рахункової палати. Привітаємо, колеги! (*Оплески*). Дякую вам за участь у нашому засіданні, що прийшли з таким представництвом.

Законом передбачено відповіді доповідача на запитання народних депутатів – до 20 хвилин. Після – виступ представника Комітету з питань бюджету, якому доручалася підготовка питання. Це буде виступ Івана Крулька, і йому надається регламент – до 10 хвилин. Потім – виступи від депутатських фракцій і груп та народних депутатів.

Отже, такий загальний регламент і план нашого розгляду. Після цього ми візьмемо до відома звіт Рахункової палати.

Колеги, запрошую до трибуни голову Рахункової палати Валерія Васильовича Пацкана. Будь ласка, пане Валерію. Давно ви не були на нашій трибуні.

ПАЦКАН В.В., *голова Рахункової палати*. Шановний Андрію Володимировичу! Шановні народні депутати! Хочу презентувати вам звіт Рахункової палати за 2018 рік. Це головні результати діяльності нашої оновленої Рахункової палати за 2018 рік. Перед вами звіт у новому форматі. На флешці є повний звіт з посиланням на всі наші аудити, які були проведені у 2018 році.

Тут є короткий змістовний допис цього звіту, який буде майже тотожним з моєю доповіддю, але розширений.

За минулий рік ми перевірили 598 об'єктів. Аудитами було охоплено майже 305 мільярдів гривень. Ми підготували та затвердили 91 звіт. Нашими аудиторами було встановлено порушень на суму 17 мільярдів гривень – це порушення бюджетного та іншого законодавств, неефективне управління та використання бюджетних коштів, майна, коштів міжнародних організацій, недоліки під час планування, адміністрування дохідної частини бюджету.

У середньому кожний аудитор Рахункової палати за минулий рік перевіряв використання 1 мільярда 73 мільйонів гривень і виявив порушень і недоліків на суму 60 мільйонів гривень.

Звичайно, усіх цікавить, які міністерства та відомства є найбільшими порушниками.

Вперше в історії Рахункової палати, за підсумками проведених у 2018 році аудитів, ми склали рейтинг найнеефективніших розпорядників коштів.

Перша п'ятірка виглядає так.

Міністерство інфраструктури – майже 55 відсотків з обсягу перевірених нами бюджетних коштів використовувалися неефективно.

Міністерство охорони здоров'я – 42 відсотки.

Генеральна прокуратура України – 37 відсотків.

Державна служба у справах ветеранів війни та учасників АТО – 16 відсотків.

Ці відомства найбільш неефективно управляли, використовували бюджетні кошти. Але підкреслюю, цей рейтинг складений серед тих об'єктів, які були заплановані в 2018 році. План заходів був розроблений попереднім складом Рахункової палати.

Наскільки мені відомо, бюджетний комітет запрошував урядовців на сьогоднішнє засідання, але, як бачимо, місця порожні. Я розумію, що кожен не хоче чути про помилки у своїй роботі. Переконали, що народні депутати повинні зробити відповідні кадрові рішення.

Я також закликаю правоохоронні органи: НАБУ, ДБР, Національну поліцію, СБУ, МВС, Генеральну прокуратуру України – звернути увагу на ці міністерства і зробити відповідні висновки і порушити карні справи. Суспільство очікує від усіх нас, що кожна гривня платників податків спрямовуватиметься за призначенням, а безвідповідальність чиновників, яка буде, повинна понести відповідне покарання.

До речі, у всіх європейських країнах (я був присутній у багатьох з них), де розглядається звіт Рахункової палати, звільняють із займаної посади чиновників, які найбільш неефективно використовують бюджетні кошти. Завтра у Верховній Раді звіт уряду, і парламенту це нагода порушити питання про відповідність деяких міністрів займаним посадам.

Минулого року ми поновили активну роботу з правоохоронцями. Підписали Меморандум про співпрацю та обмін інформацією з Національним антикорупційним бюро України. На початку цього року ми уклали таку ж угоду з ДБР.

Загалом за матеріалами Рахункової палати у 2018 році було порушено 21 кримінальне провадження, а станом на сьогодні вже є 80 кримінальних проваджень.

Ще кілька слів щодо неефективного управління бюджетними коштами. Ми склали топ-3 аудиту щодо кожного з видів порушень. Найбільші обсяги порушень бюджетного законодавства, у тому числі нецільове використання коштів і порушення при плануванні, були встановлені під час проведення таких заходів.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування українців за кордоном – 1 мільярд 454 мільйони гривень. Переважно йдеться про лікування онкохворих українців. В Україні налічується майже 1 мільйон хворих на онкологічні захворювання. Кожного року 130 тисяч нових випадків онкології. Вкрай важливо, щоб ці люди отримували від держави належне фінансування, щоб ми, українці, не на телебаченні і на сайтах збирали кошти для лікування тієї чи іншої дитини або людини.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих Міністерству аграрної політики на дослідження, прикладні, наукові та науково-технічні розробки у сфері розвитку агропромислового комплексу – 588 мільйонів гривень.

Аудит ефективності виконання Україною зобов'язань у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва і за Рамковою програмою Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій «*Horizon 2020*» – 499 мільйонів гривень.

Найбільші обсяги неефективного управління та використання бюджетних коштів були встановлені під час проведення таких заходів.

Аудит ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству охорони здоров'я України для лікування громадян за кордоном – 746 мільйонів гривень.

Аудит використання коштів державного бюджету, призначених на надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання – 610 мільйонів гривень.

Аудит ефективності використання бюджетних коштів, виділених Міністерству оборони України на будівництво, придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил України – 600 мільйонів гривень. Це притому, шановні народні депутати, що зараз 48 тисяч наших військовослужбовців стоять у черзі на житло.

Найбільші обсяги порушень та недоліків при адмініструванні дохідної частини державного бюджету були встановлені за результатами проведення таких заходів.

Аудит ефективності виконання повноважень державними органами щодо забезпечення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог валютного законодавства – 4,5 мільярда гривень.

Аудит ефективності та обґрунтованості застосування податкових пільг з податку на додану вартість за операціями з постачання навчальними закладами послуг зі здобуття вищої освіти – 1,8 мільярда гривень.

Аудит ефективності використання та розпорядження майном державного підприємства *ProZorro*, що мають фінансові наслідки для державного бюджету – 165 мільйонів гривень.

Ще один важливий момент. Ефективніше витратити бюджетні кошти і спрямовувати їх на найбільш проблемні питання уможливить запровадження в Україні електронного бюджету. Я є прихильником і пропагую в Україні електронний бюджет. Це вкрай знизить рівень корупції в частині використання бюджетних коштів. Як тільки всі українці будуть бачити прозорість використання коштів, тоді ми таке слово, як «корупція», будемо вживати максимально мало.

За результатами кожного аудиту Рахункова палата ретельно відстежує та аналізує реалізацію наданих рекомендацій.

Результативність – це завдання номер один, яке ми поставили собі з нашою командою для своєї роботи. Ми не хочемо писати звіти для галочки. Ми прагнемо, щоб наші рекомендації на 100 відсотків виконувалися міністерствами та відомствами.

За результатами проведених у 2017-2018 роках аудитів Рахункова палата надала понад 2 тисячі рекомендацій, і до кінця 2018 року було враховано 62 відсотки наших рекомендацій. Але ми від парламенту очікуємо законодавчих змін щодо врегулювання цього питання, відповідальності тих чи інших міністерств та відомств, які не виконують наших рекомендацій.

Оновлений сайт Рахункової палати буде висвітлювати всі рекомендації, які надає Рахункова палата. Кожний громадянин України, народний депутат може сам переглянути, як виконуються ті чи інші рекомендації Рахункової палати. Ми також вказуємо на причини неефективного використання коштів державного бюджету та практичні шляхи їх заощадження.

Мені дуже приємно, що Верховною Радою за рік нашої роботи за результатами нашого аудиту було прийнято дев'ять законів, три законопроекти. Президентом України відображено у двох указах, Кабінетом Міністрів – у 17 постановах та 13 розпорядженнях.

Ми активні учасники бюджетного процесу. З року в рік аналізуємо Державний бюджет України, подаємо свої рекомендації, щоб він краще відповідав пріоритетам, можливостям держави і потребам громадян. Ми піклуємося про те, щоб наповнення і використання бюджету держави враховували, насамперед інтереси громадян як нинішніх, так і прийдешніх поколінь.

Тому ми наполягаємо на таких аспектах.

Щоб прожитковий мінімум обчислювався з урахуванням реальних змін у потребах людей та в економіці. На сьогодні прожитковий мінімум обрахований Міністерством соціальної політики як фактичний, є набагато нижчим за реальний. Це призводить до штучного зменшення розмірів усіх соціальних та пенсійних виплат, нарахування яких здійснюється на підставі прожиткового мінімуму, а відтак – і до погіршення соціальної захищеності та рівня життя.

У 2016-2017 роках реальний прожитковий мінімум у 1,8 разу перевищував його законодавчо встановлений розмір. Ми вважаємо неприпустимим нехтувати можливостями для отримання фінансових ресурсів від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій на впровадження інвестиційних проектів.

Водночас застерігаємо уряд від збільшення державного боргу і витрат на його погашення й обслуговування понад встановленого законом обсягу. Звертаємо увагу уряду на додаткові можливості наповнення бюджету за рахунок скорочення тіньової економіки. Ми вимагаємо зменшити залежність виконання місцевих бюджетів від отримання трансфертів з державного бюджету.

Що відбувається сьогодні? Левова частка тих субвенцій, які отримують місцеві бюджети, надходить з державного бюджету. Тобто місцеві громади знову залежні від державного бюджету. Ми впроваджували децентралізацію для того, щоб уникнути такого випадку.

Ми вимагаємо посилити контроль за використанням коштів, виділених підприємствам з резервного фонду державного бюджету на умовах повернення.

Минулого року ми проаналізували бюджети трьох років: 2017 рік (бюджет попереднього року), 2018 рік (поточне виконання) і 2019 рік (проект бюджету).

Хочу повідомити вас, шановні народні депутати, шановне суспільство, шановні українці, що під час аналізу Державного бюджету

на 2019 рік ми знайшли резерви для збільшення обсягу доходів на 17,6 мільярда гривень, які були переформатовані в Державному бюджеті, зокрема: 13,2 мільярда гривень – за рахунок податку на прибуток підприємств та 4,4 мільярда гривень від акцизу на імпортовані товари.

Рахункова палата має бути там, де вимагає суспільство, де кожна гривня має рятувати людські життя.

У 2018 році ми проводили аудити, включаючи суспільний резонанс і актуальність тем.

План роботи на 2019 рік так само був сформований за принципами таких аспектів: суспільний резонанс, актуальні теми і ті підприємства та відомства, які повинні бути перевірені Рахунковою палатою. На слайдах можете побачити всі сфери, які були охоплені аудитами Рахункової палати.

Хочу підкреслити, що чимало наших аудитів викликали резонанс у суспільстві. Наприклад, за результатами аудиту ефективності адміністрування надходжень до держбюджету від реалізації пального аудиторами Рахункової палати було виявлено, що за два роки обсяг тіньового ринку бензину та дизельного палива міг становити 4,6 мільйона тонн, а державний бюджет недоотримав 25 мільярдів гривень. А це майже половина тих коштів, які на цей рік заплановано на ремонт доріг.

Ми надали конкретні рекомендації Державній фіскальній службі. Результат: уже внесено відповідні зміни до Податкового кодексу України, які наберуть чинності з 1 липня 2019 року, а з 1 жовтня цього року буде посилена відповідальність за порушення порядку справляння акцизу на пальне.

Я як голова Рахункової палати був присутній на всіх засіданнях Погоджувальної ради, засіданнях Кабінету Міністрів України. Члени Рахункової палати були присутні майже на всіх засіданнях комітетів, де розглядалися наші питання. Ми взяли участь у 96 засіданнях комітетів, на яких було розглянуто 35 питань за результатами здійснених Рахунковою палатою аудитів. Ми також активно співпрацювали в частинах проведення 52 засідань робочих груп та трьох парламентських слухань. Ми активно співпрацюємо з комітетами Верховної Ради України.

Протягом 2018 року питання щодо діяльності Рахункової палати, здійснених нею контрольних заходів розглядалися у 12 комітетах. Ми співпрацюємо з бюджетним комітетом і, зокрема, з підкомітетом з питань державного фінансового контролю та діяльності Рахункової палати.

У 2018 році на 34 засіданнях Рахункової палати було розглянуто 64 запити народних депутатів та комітетів Верховної Ради. Участь у засіданнях Рахункової палати взяли 40 народних депутатів. А якщо полічити спільні засідання Рахункової палати та бюджетного комітету, це близько 240 народних депутатів.

Що було зроблено у 2018 році в частині міжнародної співпраці?

Шановні колеги! Я зупинюся на тому, що останній звіт Рахункової палати слухався тут у 1998 році.

За 22 роки не було проведено жодного аудиту Рахункової палати. Ми провели аудит Рахункової палати, залучивши до цього Національний аудиторський офіс Великої Британії разом з фахівцями Польщі та Німеччини. Ми провели аудит процесів. Рекомендації висвітлені в нас на сайті. Це стало можливим завдяки нашій співпраці з урядом Німеччини, Європейського Союзу в Україні та німецькому товариству *GIZ*. На основі результатів цієї оцінки ми зараз напрацюємо стратегію діяльності Рахункової палати на найближчі п'ять років.

Ми підписали угоди щодо міжнародної співпраці з Албанією, Грузією, Польщею, Естонією. Ведемо активну участь на всіх рівнях з представництвом Європейського Союзу в Україні. Важливим партнером для нас був і залишається Світовий банк. Буквально минулого тижня я зустрічався з директором Світового банку у справах України, Білорусі та Молдови Сату Кахконен. Ми обговорили подальшу співпрацю.

Хочу вас поінформувати, що Рахункова палата провела 37 аудитів проектів Світового банку.

Інтеграція у світову систему міжнародних паралельних аудитів стала пріоритетом для нас на цей рік. У нас на цей час заплановано три таких заходи. Прошу звернути вашу увагу на всі з них.

Ми домовилися з нашими колегами з Польщі, Словаччини та Чехії щодо проведення аудиту з працевлаштування та соціального захисту наших українців. Ми хочемо, щоб українці, які проживають тимчасово, наголошую, працюють за кордоном, отримували легальну

заробітну плату і справедливе соціальне забезпечення. Ми напрацюємо методологію цих аудитів з нашими партнерами і проведемо такий аудит. Ми проводимо аудити попередження та ліквідації наслідків паводків, у сфері поводження з відходами.

Українці очікують від усіх нас, без винятку, державних органів ефективного використання бюджетних коштів. Рахункова палата не може стояти осторонь процесів, які охопили нашу державу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 5 хвилин.

ПАЦКАН В.В. Дякую.

Ми хочемо сприяти чесному та ефективному підрахунку збитків, завданих внаслідок військових конфліктів на сході та анексії Криму. Ми виступили з ініціативою в рамках міжнародної організації вищих органів аудиту *INTOSAI* створити спеціальну групу з аудиту оцінювання збитків і втрат та використання коштів на подолання наслідків військових конфліктів. *INTOSAI* – це організація, яка об'єднує 204 таких органи, як Рахункова палата. У різних країнах вони називаються по-різному. Якщо порівняти, то ООН об'єднує 196 країн, у членстві *INTOSAI* є країни, які не мають парламентів, збройних сил, але в них є органи такого ж характеру, як Рахункова палата. Цю ініціативу я вже презентував послам іноземних держав, які акредитовані в нас в Україні. Я проговорив з багатьма своїми колегами, які очолюють вищі органи аудиту в різних країнах.

Шановні колеги! Дуже сподіваюся, що в подальшому матеріали цього звіту будуть корисні для роботи, що Рада здатна прийняти відповідні рішення. Ці матеріали можуть стати основою для діяльності цієї Ради, наступного скликання Верховної Ради України, Президента України та всіх органів державної влади. Прошу народних депутатів взяти до відома звіт Рахункової палати.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пане Валерію, готові до запитань? Нагадую, що відповідно до закону передбачено 20 хвилин на запитання народних депутатів. Прошу народних депутатів, хто має намір поставити запитання, записатися.

Перше запитання. Крулько Іван Іванович. Будь ласка.

КРУЛЬКО І.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний голово Рахункової палати, хочу, щоб ви відповіли на таке запитання. У нашій країні є одне з найбільших закритих підприємств, 100 відсотків власності якого належить державі, – це НАК «Нафтогаз України». Це орган, який фактично оперує публічними фінансами, продає газ населенню України у вісім разів дорожче, ніж його видобуток і собівартість. Це орган, який встановлює собі самостійно заробітні плати, його керівник отримує 2 мільйони гривень заробітної плати на місяць і там процвітає корупція.

Я знаю, що Рахункова палата планувала провести зовнішній захід контролю фінансової діяльності «Нафтогазу». Водночас представник Рахункової палати, який прибув до «Нафтогазу», для того щоб був проведений такий захід контролю, не був допущений для проведення відповідного контрольного заходу. Будь ласка, прокоментуйте цю ситуацію. Ми на спеціальному засіданні Комітету з питань бюджету розглядали це питання.

Я хотів би, щоб ви надали інформацію про те, що було після цього зроблено і чи все-таки «Нафтогаз» дав можливість Рахунковій палаті виконати свої функціональні обов'язки і провести заходи контролю над тими корупційними діями, які чиняться в НАК «Нафтогаз України».

Дякую.

ПАЦКАН В.В. Шановний Іване Івановичу! Шановні народні депутати! За запитом двох народних депутатів нами було розпочато контрольний захід щодо діяльності «Нафтогазу». Було сформовано і направлено групу для проведення такого контрольного заходу. Захід стосувався в частині перевірки Кабінету Міністрів України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та НАК «Нафтогаз України».

Нас було допущено до матеріалів, опрацьованих Кабінетом Міністрів України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України. Але контрольна група так і не змогла потрапити до «Нафтогазу». Ми розглянули відповідний контрольний захід, поінформували Генеральну прокуратуру, і я чекаю відповідних рішень від Генеральної прокуратури.

Щодо мого бачення стосовно «Нафтогазу». Компанія повинна бути повернута до державної власності. Якщо ми кажемо про енергетичну безпеку, то ця компанія повинна працювати на потреби...

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд.

ПАЦКАН В.В. Компанія повинна працювати на потреби громадян України. Ніхто не може собі встановлювати мільйонні премії, у тому числі тоді, як в Україні йде війна, коли українці живуть за прожитковий мінімум, коли бабуся в селі не може собі купити ліків і продуктів для харчування. В Україні повинна бути справедливість і рівність усіх.

Так, я за те, щоб менеджери отримували бонуси, але не в умовах війни і зuboжіння українського народу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Герасимова.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановна пані головуюча! Шановний пане Валерію! Шановні колеги! Хочу сказати, що оновлена, підкреслюю, оновлена Рахункова палата, з моєї точки зору, сьогодні є зразком того, як треба працювати, чесно кажучи, усій системі правоохоронних органів у державі.

Ви знаєте, з урахуванням цього, пане Валерію, у мене до вас таке запитання. Декілька років тому на одному з державних підприємств, яке називається «Украерорух», було (будемо відверто казати) вкрадено декілька сотень мільйонів гривень державних грошей через певні оборудки з банками, які після того збанкрутували. Були звернення народних депутатів, у тому числі й моє, до правоохоронних органів. Вони нічого не зробили.

Наскільки я знаю, дуже вдячний вам за те, що за дуже короткий проміжок часу Рахункова палата знайшла все, як це робилося, коли і яким чином. Але питання в іншому.

Пане Валерію, чи після того, як НАБУ та інші правоохоронні органи нічого не знайшли, а ви знайшли, вони до вас зверталися за інформацією, вони хоча б...

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Думаю, що справедливо буде не додавати часу на запитання для того, щоб більше людей могли поставити...

Будь ласка, 10 секунд, і вкладайтеся в час. Прошу.

ГЕРАСИМОВ А.В. Чи звертаються вони до вас за інформацією, яку ви знайшли без агентів, «прослушки», спецпідрозділів тощо і чи порушені кримінальні справи з цього приводу?

Дякую.

ПАЦКАН В.В. Почну з кримінальних справ. Нами було поінформовано Службу безпеки України щодо фактів виявлених порушень. Матеріали ми направили до Служби безпеки України. Національне антикорупційне бюро станом на сьогодні здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні за ознаками кримінального правопорушення (частина друга статті 367 Кримінального кодексу України) в діях службових осіб «Украероруху».

Що відбувалося на державному підприємстві «Украерорух»? Трохи зупинюся на цифрах. Ми встановили факти неефективних, нерезультативних витрат коштів на суму майже 280 мільйонів гривень.

Непродуктивне витрачання коштів – 4,6 мільйона гривень, нераціональне використання коштів – 43,2 мільйона гривень, з недотриманням вимог законодавства на суму 69,3 мільйона гривень, 4,1 мільйона гривень було виведено керівництвом «Украероруху» до «Платинум Банк», який потім був ліквідований. Тобто завідомо розуміючи, що банк уже не буде працювати, чомусь були кошти виведені.

Ми очікуємо на відповідну реакцію, і будемо вас, народні депутати, інформувати щодо діяльності...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд. Будь ласка, завершуйте.

ПАЦКАН В.В. ...правоохоронними органами. Я особисто беру на контроль це питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Більше не буду подовжувати часу ні тим, які ставлять запитання, ні доповідачу (*Шум у залі*).

До слова запрошується народний депутат Буглак.

БУГЛАК Ю.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).
Прошу передати слово Мельничуку Івану Івановичу.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Іван Мельничук. Будь ласка.

МЕЛЬНИЧУК І.І., член Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (одномандатний виборчий округ № 14, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»).
Добрий день, Валерію Васильовичу! Добрий день, члени Рахункової палати! Нещодавно був на засіданні Рахункової палати. Скажу вам, колеги, від щирого серця був здивований професіоналізмом і компетентністю, з якою розглядаються питання. Респект вам і «уважуха».

Запитання таке. Валерію Васильовичу, нещодавно ви проводили аудит ефективності використання та розпорядження майном державного підприємства *ProZorro*. Скажіть, будь ласка, чи були виявлені якісь порушення? Які саме і чи має це фінансові наслідки для нашої держави?

Ще раз дякую.

ПАЦКАН В.В. Дякую, Іване Івановичу, за запитання і за участь у засіданні Рахункової палати.

Я щойно на прикладах показував неефективність використання коштів системою *ProZorro* і недоотримання державним бюджетом коштів від системи *ProZorro*.

Що відбувається у системі *ProZorro*? Наше головне завдання – щоб система *ProZorro* була, отримала спеціальний захист українських

засобів захисту. Ми хочемо, щоб вони отримали ліцензію і працювали відповідно до норм та законів України.

Порушено питання щодо публічних закупівель. Ми кажемо, що повноцінним власником системи *ProZorro* може бути не будь-хто, а лише держава Україна, і будемо вимагати, щоб система *ProZorro* була повернута до держави Україна і працювала на державний бюджет, щоб кошти не залишалися будь-де, а надходили до державного бюджету.

ГОЛОВУЮЧА. Запрошую до слова народного депутата Савку.

САВКА І.І., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую, пані головуюча. Шановні колеги! Шановний голово Рахункової палати! Я хочу подякувати вам за роботу, за ставлення до своїх службових обов'язків, які ви на даний час виконали. Велика вам вдячність. Це ще раз зразок нам усім, як треба ставитися до своїх обов'язків.

У мене до вас таке запитання. Ви у своєму звіті сказали про виділення 600 мільйонів гривень на розбудову житла для військово-службовців. Назвіть раціональне використання цих коштів. Це перше.

Друге. Що стосується раціонального використання земель, які підпорядковані Міністерству оборони України. Як вони використовуються у даний час? Чи є певні порушення?

Дякую за відповідь.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

ПАЦКАН В.В. Дякую. Цей звіт, дійсно, був резонансним і набрав дуже багато різних інформаційних приводів, обговорення в суспільстві.

Так, будівництво житла для військовослужбовців, оплата за винайм житла повинні стати номером один для нашої держави. У нас на сході є російська агресія, відбувається війна. Ми повинні стимулювати наших військовослужбовців у частині їх соціального забезпечення, а не навпаки. Нами було виявлено порушень на 600 мільйонів гривень.

Окремо зупинюся щодо земель. Зараз завершується контрольний захід щодо земельних ділянок. Розумію, що у Міністерства оборони України є проблеми, тому що багато міських рад хочуть собі привласнити землі Міністерства оборони. Там є енна кількість земельних ділянок, які не отримали земельних кадастрів, номерів. Ми рекомендували Міністерству оборони України, Міністерству аграрної політики та продовольства України, щоб у найкоротший термін розробити...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 10 секунд.

ПАЦКАН В.В. ...повернути землі Міністерству оборони і використовувати їх виключно для Міністерства оборони України і наших військовослужбовців.

Повірте мені, ми проводитимемо цей контроль і будемо вас додатково інформувати.

Дякую за запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Євтушок.

ЄВТУШОК С.М., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (одномандатний виборчий округ № 156, Рівненська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Валерію Васильовичу, ви у своєму виступі казали про те, що дуже багато відвідали країн, де переймали досвід роботи таких органів, як Рахункова палата в Україні. Але точно знаю і впевнений, що в жодній країні світу ви не знайдете контролюючого органу, якого призначає влада, як відбувається, на жаль, у нас в Україні. Проте разом з тим з вашим приходом, з оновленням Рахункової палати ми все-таки бачимо певні позитивні зміни. Хочу, щоб ви уточнили, скільки Рахунковою палатою було відкрито кримінальних проваджень за вашим поданням? Це перше запитання.

Друге. Які критерії оцінки неефективного використання бюджетних коштів ви вбачаєте? Які санкції ми можемо застосовувати, крім, вибачте, цього бла-бла-бла ось тут, у парламенті, коли ми говоримо з урядом, а результатів жодних немає, крім того, що ми лише можемо поставити запитання, і все, практично відповіді не отримуємо?

Конкретну санкцію до міністра, який є розпорядником коштів, або до губернатора, який неефективно використовує, наприклад, Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР).

Дякую за відповідь.

ПАЦКАН В.В. Прошу надати 2 хвилини. Питання об'ємне.

ГОЛОВУЮЧА. На прохання відводимо 2 хвилини. Будь ласка.

ПАЦКАН В.В. Почну з того, що в нас зараз пострадянська система фінансового контролю. Що відбувається? Зовнішній аудит проводить Рахункова палата. У нас ще є колишнє КРУ, зараз називається – «Аудиторська палата», потім у нас є ще система внутрішнього контролю в кожному міністерстві та відомстві.

Для чого в нас є прокладка? Я проти таких інституцій. Ми пропонуємо новий закон щодо системи фінансового контролю України – розмежувати функції. Якщо внутрішній контроль є безпосередньо в кожному міністерстві та відомстві, то не повинно бути дубляжу функцій, щоб закривати діяльність або писала звіти для галочки того чи іншого міністерства або відомства. Це перше.

Щодо другого запитання з приводу ефективності використання коштів та кримінальних справ.

Станом на кінець 2018 року було порушено 21 карну справу, а станом на сьогодні є 80 кримінальних проваджень.

Я на всі запитання дав відповідь чи ні?

Механізми. Шановні колеги, потрібно посилити відповідальність, надати можливість парламенту, у вас є така можливість, відкликати того чи іншого міністра.

Пропоную внести зміни до законодавства щодо кримінальної відповідальності за ненадання документів Рахунковій палаті, як відбулося з «Нафтогаз України», недопуск членів Рахункової палати до діяльності того чи іншого міністерства, щоб кожний міністр знав свою відповідальність за те, що він не надає інформації або неналежним чином робить супротив діяльності Рахункової палати.

Приклад Польщі. Коли слухається звіт Рахункової палати Польщі – це Найвища ізба контролю, то як мінімум один або два міністри пишуть заяви про відставку. Приклад багатьох інших країн...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд.

ПАЦКАН В.В. Звіт Рахункової палати є чорним днем для уряду в будь-якій країні.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Бакуменко.

БАКУМЕНКО О.Б., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Прошу передати слово народному депутату Владиславу Голубу.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Голуб. Прошу.

ГОЛУБ В.В. Валерію Васильовичу, передусім хочу вам подякувати за ваш, дійсно, якісний і європейський звіт. Насправді підтверджую думки моїх колег, що неналежне використання публічних фінансів є чорним днем для будь-якого посадовця.

Донедавна ви були нашим колегою, і як ви знаєте, уряд проводить політику децентралізації, і на місцях люди стають місцевими князьками. Зокрема, хочу навести приклад. Місто Золотоноша Черкаської області, де міська влада, використовуючи державні кошти, будує довгобуду, зокрема щодо фонду ДФРР з приводу будівництва басейну, реконструкції полігону твердих побутових відходів. У мене запитання. Чи плануються якісь контрольні заходи стосовно таких осіб? Якщо не плануються, вважайте, що це моє депутатське звернення до вас щодо проведення таких контрольних заходів, зокрема у місті Золотоноші Черкаської області.

ПАЦКАН В.В. Дякую за запитання.

Ми отримали ваш запит. Думаю, що найближчим часом, якщо у нас буде якийсь контрольний захід у частині виконання соцеконому або ДФРР, ми долучимо місто Золотоношу до наших контрольних заходів.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Народний депутат Віктор Пинзеник. Будь ласка

ПИНЗЕНИК В.М. Прошу передати слово Іщейкіну.

ІЩЕЙКІН К.Є., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 148, Полтавська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Валерію Васильовичу! Найкращим підтвердженням того, що оновлена Рахункова палата працює, є збільшення довіри не лише в міжнародних інституцій до Рахункової палати, а й серед народу України, що є величезним здобутком останніх років. Я щасливий, що торкнувся до оновлення цього органу.

Але водночас абсолютно всіх людей в округах цікавить система охорони здоров'я України, правильніше, відсутність ладу в цій системі.

Прошу вас згідно з вашим звітом уточнити, що саме і як відреагувало Міністерство охорони здоров'я України щодо перевірки вами програми «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» з приводу спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту кредитних коштів? Якщо я не помиляюся, цих коштів понад 190 мільйонів...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд. Будь ласка, завершуйте.

ІЩЕЙКІН К.Є. Дякую.

З тих 190 мільйонів чотири роки понад 72 відсотки коштів лежали без належного використання.

ПАЦКАН В.В. Дякую за запитання.

Так, дійсно, нами було розглянуто контрольний проект «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», що підтримується коштами Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Я зупинюся на цифрах. Для того щоб було всім зрозуміло, щодо всіх наших резонансних аудитів я підготував собі довідку.

2015-2017 роки і дев'ять місяців 2018 року: на впровадження проекту в цілому використано 48,9 мільйона доларів США, або

22,8 відсотка загального обсягу наданої позики від 214 мільйонів доларів США. Тобто це означає, що розпорядники коштів не могли використати ті кошти, які надали нам міжнародні партнери.

Скажіть мені, будь ласка, чи нам буде хтось надавати в подальшому кошти, якщо ми їх не використовуємо? Звичайно, програми будуть закриватися. Я зараз розмовляв зі Світовим банком, працівники якого кажуть, що використовуйте те, що ми надаємо. Тому що потім, якщо ми не використаємо...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд, будь ласка.

ПАЦКАН В.В. ...програми закриваються. Ми поставимо на контроль, беремо до уваги цей контрольний захід і будемо вас інформувати, у який спосіб далі відбувається реалізація наших рекомендацій до МОЗ.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутат Амельченко.

АМЕЛЬЧЕНКО В.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка).* Шановна пані головуюча! Шановний Валерію Васильовичу! Шановні члени Рахункової палати! Враховуючи, що із досвіду інших країн, як ви казали, звіт голови Рахункової палати – це чорний день, то, дивлячись на ложу уряду, він відбувся в Україні – усі пішли у відставку. Бачите, жодного представника уряду сьогодні на звіті Рахункової палати немає.

На засіданні Погоджувальної ради я особисто звертався до Голови Верховної Ради із запитанням, коли буде голова Рахункової палати звітувати про використання публічних фінансів, коштів платників податків, щоб були представники і уряду, і Президента. Ось місце, бачите, біля ваших колег є вільним. Але вони проігнорували це. Я не розумію лише чому, Валерію Васильовичу? Не треба казати нам про авторитет Рахункової палати. На жаль, парламент нічого не зробив...

ПАЦКАН В.В. Шановний Василю Васильовичу, ми чесно виконуємо свої обов'язки. Учора ми звітували в Комітеті Верховної Ради України з питань бюджету. Я просив, щоб усе-таки представники уряду були присутніми на нашому звіті. Я завжди пояснював Прем'єр-міністрові і урядовцям, що не шукайте в нас ворога, шукайте в нас партнера, ми вам покажемо, як ефективно використовувати кошти, ми вас навчимо, якщо ви не знаєте, як ефективно використовувати кошти. Якщо всі кажуть, що всі чесні, прозорі, що працюють правильно, то нехай використовують наші рекомендації і тоді в них не буде жодних проблем. Якщо уряд не хоче чути, то тоді питання до уряду. Якщо немає представника Президента, тоді питання до представника Президента. Я вважаю, що представник Президента міг би бути тут, тому що саме зараз вкрай необхідно Президенту знати, як буде формуватися бюджет України, для того щоб потім мати можливість правильного збалансування бюджету. Це моя відповідь.

Я за те, щоб посилити відповідальність...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 10 секунд, будь ласка.

ПАЦКАН В.В. ...тих урядовців, які не виконують рекомендації Рахункової палати.

Дякую за запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

З огляду на те, що ми продовжували відповіді, я продовжу на 3 хвилини час для запитань. Будь ласка, народний депутат Пастух.

ПАСТУХ Т.Т., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (одномандатний виборчий округ № 163, Тернопільська область, самовисуванець). Пане Валерію, дякую вам насправді за вашу роботу, але в мене питання більш практичне.

У звіті зазначено, що за минулий рік ви виявили на 17 мільярдів порушень різного характеру. Щодо санкцій, які були практично застосовані – це адміністративні протоколи, стягнуто на загальну суму 40 тисяч гривень. Я почув про 21 кримінальне провадження, яке було зареєстроване, і в мене просте запитання. Зло, яке непокаране, воно постійно буде повертатися. Тобто, чи можете ви надати парламенту

розширений звіт реакції тих об'єктів, які ви перевіряли, і правоохоронних органів щодо кожного факту вашої перевірки? Це перше запитання.

Друге. Як представник Комітету з питань національної безпеки і оборони хочу зазначити, ви називаєте кричущі суми, але жодного разу не було представника Рахункової палати на засіданні нашого комітету. Виходячи з цього в мене прохання: запровадьте, будь ласка, практику, щоб щодо кожного звіту відповідальний представник Рахункової палати одразу йшов до профільного комітету і доповідав, щоб парламент своєчасно реагував на такі порушення і не допускав їх у майбутньому, викоринював цю практику, щоб її навіть не було...

ПАЦКАН В.В. Я не хочу дискутувати з паном Пастухом, тому що в минулому це мій товариш. Але хочу вас запевнити, що наш представник завжди є на засіданнях комітету. Це перше.

Друге. На флешці є повний звіт з посиланням на всі аудита. На нашому сайті запроваджується новий формат постконтролю. Тобто ті рекомендації, які ми надали тому чи іншому міністерству або відомству, будуть відображатися як виконані, а ті, які не виконані, також будуть відображатися.

Ми відслідковуємо порушення карних справ. Зараз з цієї трибуни я звертаюся до всіх правоохоронців з тим, щоб ті справи, які порушені за матеріалами Рахункової палати, довести до фінального завершення. Той, хто вкрав, повинен сидіти, той, хто неефективно використовував кошти, повинен піти зі своєї посади.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Останнє запитання. Народний депутат Тетяна Острікова.

ОСТРІКОВА Т.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день, шановні колеги! Шановний пане Голово, я проаналізувала виконання плану надходжень за чотири місяці 2019 року і бачу, що план був – 102 мільярди, факт – 90. Відповідно виконання плану бачу на рівні 88 відсотків. Те саме я бачу за травень. Знову недовиконання, зокрема щодо митних платежів.

Читаю ваш звіт про виконання доходів бюджету за 2018 рік. Ви також тут стверджуєте про те, що вони не виконані в тому обсязі, який було заплановано.

Я пам'ятаю, як уряд з трибуни нам обіцяв про те, що від заходів боротьби з контрабандою та тіньовими схемами на митниці ми додатково до кінця 2018 року отримаємо мінімум 100 мільярдів гривень до бюджету.

Запитання. Чи надійшли ці кошти? Якщо надійшли, то в якому розмірі? Чи аналізували ви причини, щодо яких не виконуються надходження доходів до бюджету, зокрема щодо митних платежів у 2018 і 2019 роках? Які ви бачите резерви тіньової економіки, що сьогодні...

ПАЦКАН В.В. Розпочну з виконання бюджету. Якщо сказати одним словом, то це сумно. Реально виконання бюджету в нас кульгає. Ті заплановані показники щодо утримання від митних платежів так само не виконуються. Там є процедури. Я щойно називав у своєму звіті про 25 мільярдів від тіньового обігу бензину та дизельного палива.

Дуже сподіваюся, що все-таки наші запропоновані зміни до Податкового кодексу України, які наберуть чинності з 1 липня, виведуть з тіні велику частку тих митних надходжень до державного бюджету. Дуже сподіваюся, що нова Державна податкова служба і Державна митна служба України систематизують і електроніфікують надходження до державного бюджету в частині митних платежів. Дуже сподіваюся, що прозорість цих двох нових структур, які були створені, буде вас як народних депутатів вражати, а нам зменшить обсяг роботи. Але ми будемо...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, додайте 10 секунд.

ПАЦКАН В.В. ...реальну частину цифр, які є від митних платежів.

Дякую за запитання.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Завершуйте, будь ласка. Для звершення виступу додаємо 1 хвилину. Прошу підготуватися народного депутата Крулька.

ПАЦКАН В.В. Шановні народні депутати! Хочу вам подякувати за той ліміт довіри, який ви нам надали в 2018 році. Рік тому, 15 березня, було обрано новий склад Рахункової палати. Я вам дякую і думаю, що ми виправдаємо ваш ліміт довіри. Я дякую своїм колегам – членам Рахункової палати за ефективну працю, за оновлені механізми та оновлені звіти. Я готовий до дискусій щодо будь-яких питань, готовий показувати суспільству, Верховній Раді цього скликання, наступного, Президенту, як і в якій частині використовується державний бюджет.

Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Іван Крулько, голова підкомітету Комітету з питань бюджету. Регламент – до 10 хвилин. Прошу.

КРУЛЬКО І.І. Від імені Комітету Верховної Ради України з питань бюджету хотів би проаналізувати.

Виступ голови Рахункової палати щодо звіту, який ми чули щойно з цієї трибуни, і дискусія, яка відбулася за результатами цього звіту, свідчать про те, що є практична необхідність, щоб не лише на засіданні Комітету Верховної Ради з питань бюджету, а й у сесійній залі відбувалися регулярні звіти Рахункової палати з тих чи інших питань, і народні депутати могли б обговорювати найбільш резонансні випадки, коли ми бачимо порушення або неефективне використання бюджетних коштів.

Тоді як кожного року на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань бюджету Рахункова палата звітує про свою діяльність, то в цій сесійній залі востаннє такий звіт був у 1998 році. Скільки минуло часу? Понад 20 років звіту Рахункової палати не було.

Тому я сподіваюся, що цю практику, яку ми сьогодні започатковуємо, буде продовжено, і кожного року ми будемо чути звіт Рахункової палати за минулий рік.

28 травня на засіданні Комітету з питань бюджету голова Рахункової палати Валерій Васильович Пацкан представив звіт, який ми розглянули, і цей звіт поданий до Верховної Ради, розданий кожному народному депутату. Є коротка версія звіту, і також є повна версія звіту з усіма заходами зовнішнього фінансового контролю.

Насамперед хотів би нагадати, що влітку 2015 року Верховна Рада України прийняла новий, прогресивний Закон «Про Рахункову палату». Відповідно до цього закону, який, до речі, був визнаний як один з найкращих реформаторських законів, що були прийняті цим складом парламенту, був проведений конкурс на обрання членів Рахункової палати. Нам довелося цей конкурс проводити двічі, і лише з другої спроби у 2018 році ми сформували новий склад Рахункової палати.

Фактично 2018 рік став роком оновлення і початком реформування Рахункової палати. Порівняно з минулими роками ми можемо відзначити, і це комітет зазначив у своєму висновку, значне покращення діяльності Рахункової палати.

Зокрема, з минулого року Рахункова палата почала регулярно надсилати у повному обсязі рішення і звіти за результатами проведених аудитів та інших контрольних заходів. Покращилася якість таких звітів, вони стали більш інформативними і структурними, а також доступними для громадськості.

Відповідно до звіту Рахункової палати у засобах масової інформації впродовж 2018 року оприлюднено 7740 матеріалів, пов'язаних з діяльністю Рахункової палати або з посиланням на неї, що у 2,8 разу більше, ніж це було в 2016-2017 роках.

На вебсайті Рахункової палати розміщено 1786 офіційних повідомлень, рішень, звітів та інших матеріалів, у тому числі міжнародну інформацію, що на 41 відсоток більше, ніж це було в 2017 році.

При цьому враховано рекомендацію комітету, надану за результатами звіту Рахункової палати за 2017 рік, щодо необхідності розміщення на офіційному вебсайті звітів про заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) і прийнятих за наслідками їх обговорень рішень Рахункової палати, крім, звичайно, інформації з обмеженим доступом.

Зазначене свідчить про суттєве поліпшення відкритості Рахункової палати, доступності інформації про її діяльність для громадськості та засобів масової інформації. Для подальшого покращення обізнаності громадськості та народних депутатів щодо діяльності Рахункової палати залишається актуальною рекомендація комітету із запровадження у Верховній Раді постійних брифінгів Рахункової палати щодо резонансних результатів проведених нею аудитів та інших заходів контролю.

Я хотів би сказати, що саме публічна діяльність Рахункової палати – це головна зброя Рахункової плати, і саме така публічність буде значно підвищувати реакцію правоохоронних органів: Генеральної прокуратури, НАБУ, САПУ – на ті заходи контролю, які здійснені, і на ті рішення, які прийняті Рахунковою палатою.

На прикладі діяльності бюджетного комітету Верховної Ради України варто зазначити, що голова та інші члени Рахункової палати беруть участь у засіданнях комітету, підкомітетах, робочих групах, на яких висловлюють експертну оцінку стосовно тих питань, які розглядає бюджетний комітет. Рахункова палата стала відкритішою, і ми це, дійсно, можемо констатувати на тих прикладах, про які вже зазначалося з цієї трибуни: започатковано тісну взаємодію Рахункової плати з правоохоронними органами, підписано меморандуми про співпрацю і обмін інформацією.

У 2018 році за 23 повідомленнями Рахункової плати щодо контрольних заходів розпочато 21 кримінальне провадження. Навіть цей звіт Рахункової палати, який ми зараз заслуховуємо, виглядає краще структурованим, більш привабливим і зрозумілим.

Згідно з рекомендацією комітету у 2018 році за сприяння німецького товариства міжнародного співробітництва *GIZ* вперше проведено незалежну функціональну оцінку діяльності Рахункової палати, яку здійснювали експерти з Національного аудиторського офісу Великої Британії.

За інформацією Рахункової палати, на початку 2019 року ще тривала робота з узгодження остаточної редакції звіту про таку функціональну оцінку. У звіті зазначено про її проведення, однак не наведено інформації щодо результатів зазначеної оцінки. Втім відповідно до частини першої статті 30 Закону України «Про Рахункову палату» щорічний звіт про діяльність Рахункової палати має містити інформацію щодо результатів зовнішнього оцінювання діяльності Рахункової палати в разі здійснення таких заходів. Тому ми, дійсно, чекаємо, що побачимо також і результати такого звіту щодо функціональної оцінки, яку робив аудиторський офіс Великої Британії.

Парламент, зі свого боку, всіляко сприяє розбудові та зміцнює незалежність Рахункової палати. Так, наприкінці 2018 року за ініціативи Рахункової палати і підтримки бюджетного комітету законодавчо посилено соціальні гарантії діяльності членів Рахункової палати, а також працівників Рахункової палати. Розширено повноваження

Рахункової палати в частині аудиту за надходженням і використанням коштів місцевих бюджетів. У Верховній Раді також за пропозицією Асоціації українських правників було проведено «круглий стіл» на тему: «Парламентський контроль у сфері публічних фінансів», у рамках якого відмічено важливість вдосконалення на законодавчому рівні системи контролю у сфері публічних фінансів та подальше впровадження міжнародних стандартів фінансового контролю в Україні.

Разом з тим для належного кадрового укомплектування Рахункової палати (це наш обов'язок, Верховної Ради, – затвердити граничну чисельність апарату Рахункової палати) бюджетний комітет запропонував відповідний проект постанови [№ 8595](#) ще в липні минулого року. І наш обов'язок – ще в цьому скликанні Верховної Ради все-таки розглянути цей проект постанови і затвердити граничну чисельність апарату Рахункової палати.

У минулому році за результатами розгляду звіту Рахункової палати за 2017 рік Комітет з питань бюджету надав Рахунковій палаті рекомендації для покращання роботи, які нею опрацьовані та переважно враховані. За результатами звіту за 2018 рік бюджетним комітетом у своєму висновку окреслено ряд питань, які потребують подальшої уваги Рахункової палати з метою підвищення її ефективності, при цьому частина з них також згадана Рахунковою палатою у звіті як головні виклики і пріоритети діяльності на найближчу перспективу.

Як наслідок, комітет надав Рахунковій палаті відповідні рекомендації, серед яких прискорити затвердження загальної концепції розвитку Рахункової палати, тим паче що є вже результати – вперше проведено міжнародними експертами в минулому році незалежну функціональну оцінку діяльності цього державного органу.

Активізувати роботу щодо імплементації міжнародних стандартів та методик державного фінансового контролю в діяльність Рахункової палати з наступним поступовим здійсненням нею фінансових аудитів усіх головних розпорядників коштів державного бюджету.

Затвердити методичні рекомендації з проведення зовнішнього фінансового аудиту щодо надходження і використання коштів місцевих бюджетів.

Розглянути можливість здійснення зовнішнього контролю у сфері казначейського обслуговування коштів державного бюджету.

Загалом, розглянувши даний звіт, Комітет з питань бюджету ухвалив рішення, яке наведено в розданому проекті кожному

народному депутату, звіт Рахункової палати взяти до відома, а також Комітетом з...

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте, будь ласка, ще 1 хвилину.

КРУЛЬКО І.І. ...питань бюджету надано Рахунковій палаті конкретні рекомендації, які, ми сподіваємося, вона візьме до уваги.

Ще одне. Шановні народні депутати, а особливо фракції, ми за весь цей час, відколи реформували Рахункову палату, так і не використали однієї з ключових можливостей, які є у фракціях. Фракція має право ініціювати перед Рахунковою палатою позачерговий захід зовнішнього контролю щодо діяльності будь-якого державного органу в Україні, який оперує з публічними фінансами.

Тому я закликаю фракції користуватися такою можливістю, оскільки звернення народних депутатів або запити – це право Рахункової палати включити і здійснювати захід контролю. А якщо фракція ініціюватиме це питання в парламенті і набере 150 голосів, обов'язково буде розглянуто Рахунковою палатою і буде наданий відповідний висновок Рахункової палати щодо заходу державного фінансового контролю.

Хочу подякувати голові і всім членам Рахункової палати за плідну роботу. Сподіваюся, що ми з цієї трибуни чутимемо не лише раз у рік інформацію щодо того, які заходи контролю здійснила Рахункова палата і які порушення були виявлені, якщо вони були, в розпорядженні з публічними фінансами.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Залишайтеся на трибуні. Зараз вам ставитимуть запитання, пане Іване.

На запитання до доповідача від комітету відводиться 5 хвилин. Хочу наголосити, що Іван Крулько був одним з ідеологів формування Рахункової палати і постійним лобістом її обрання. Думаю, треба йому подякувати за те, що Рахункова палата працює.

Івченко Вадим Євгенович. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово колезі Сергію Євтушку.

ЄВТУШОК С.М. Пане голово підкомітету, ми дуже уважно слухали звіт Рахункової палати і, власне, ваш виступ від комітету. Ви дуже багато говорили про те, що ефективне використання коштів саме місцевих бюджетів, не лише центральних органів влади, є пріоритетом для роботи Рахункової палати.

Я знаю ряд міст в Україні, не називатиму їх, коли ми рішенням Верховної Ради України надаємо можливість, щоб ці кошти були перехідні, але, на жаль, вони не можуть бути освоєні. Думаю, що така влада іноді є на місцях – мери, керівники районних державних адміністрацій, голови обласних державних адміністрацій. Чи плануєте ви в Комітеті з питань бюджету в цьому напрямі спільно взаємодіяти з Рахунковою палатою, щоб таких горе-керівників притягнути до відповідальності? Адже інфляція з'їдає всі кошти, ціни на послуги зростають, а...

КРУЛЬКО І.І. Дякую, шановний колего, за запитання. Я хотів би сказати, що Рахункова палата має можливість перевірки місцевих бюджетів, але в рамках тих коштів, які направлені з державного бюджету. Рахункова палата здійснює такі заходи контролю. Водночас питання, яке ви порушили, є, дійсно, серйозною проблемою, оскільки ми непоодинокі бачили ситуацію, за якої міські голови кошти, які є в місцевому бюджеті, використовували не на покращення ситуації в місті, інфраструктурні проекти, ремонт шкіл, садків, поліклінік, а клали на депозит, з цих депозитів отримували якісь відсотки, є випадки і корупції, коли домовляються з банками, щоб ці кошти там довше полежали, а міста в такому ж ганебному становищі.

Така ситуація також є, і ми про неї дуже добре знаємо. Тому ми вважаємо, що, дійсно, контролюючі органи повинні вживати заходів, щоб публічні кошти, які належать громадам, ефективно використовувалися, а не лежали на депозитах у банках. Дякую вам за це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, перед тим як надати слово для наступного запитання, хочу повідомити вам про те, що після перерви будуть виступи від фракцій і народних депутатів. До мене звертаються із запитанням, чи будуть виступи від фракцій. Звичайно, відповідно до Регламенту кожна фракція матиме право на виступ, також відведено час для виступів депутатів. Ми працюватимемо після перерви. Я інформую фракції про те, що задля зручності ми проведемо запис на виступи до перерви, щоб ви бачили, хто коли виступатиме, бо після перерви матимуть слово від фракцій.

Слово має Шевченко Віктор Леонідович. Увімкніть, будь ласка, мікрофон.

ШЕВЧЕНКО В.Л., член Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (одномандатний виборчий округ № 85, Івано-Франківська область, політична партія «Українське об'єднання патріотів – УКРОП»). Прошу передати слово колезі Олегу Мусію.

Дякую.

МУСІЙ О.С. Шановний доповідачу, Комітет з питань охорони здоров'я саме на реакцію п'яти перевірок Рахункової палати за нашою ініціативою щодо Міністерства охорони здоров'я також звернувся з тим, про що не може звернутися, власне, Рахункова палата: щодо кримінальних злочинів посадових осіб Міністерства охорони здоров'я з розкрадання і нецільового використання коштів.

Скажіть, будь ласка, Комітет з питань бюджету після того, як розглянув звіт Рахункової палати, звернувся щодо кримінальних проваджень проти посадових осіб міністерств, перших осіб міністерств і уряду? Тому що вони повинні понести відповідальність за зловживання публічними коштами. Ви робили від свого комітету такі звернення?

КРУЛЬКО І.І. Дякую. Шановний колего, я хотів би зазначити, що коли ми заслуховували звіт, представлений головою Рахункової палати, саме він констатував, що найбільше порушень і зловживань у використанні публічних фінансів було в Міністерстві охорони здоров'я України, зокрема щодо лікування хворих громадян України за

кордоном. Безумовно, комітет, народні депутати мають право звертатися до правоохоронних органів щодо будь-яких фактів зловживань чи порушень. Але є Закон України «Про Рахункову палату», в якому ми дуже чітко виписали процедуру. Якщо Рахункова палата під час заходу контролю виявила певні порушення і зловживання, ці матеріали надсилаються до Генеральної прокуратури України. Генеральна прокуратура зобов'язана внести відповідні відомості до Єдиного реєстру кримінальних проваджень і протягом місяця надати інформацію Рахунковій палаті про здійснені заходи.

Тому комітету чи будь-якому депутату не потрібно робити додаткових дій, оскільки Рахункова палата виконує закон і такі відомості надсилає. Ви чули, що понад 80 кримінальних проваджень розпочато правоохоронними органами за наслідками відповідних ініціатив, які здійснила Рахункова палата.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Заключне запитання. Шверк Григорій Аронович. Будь ласка.

ШВЕРК Г.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Прошу передати слово колезі Споришу Івану Дмитровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наголошую, я продовжую засідання до розгляду цього питання.

СПОРИШ І.Д., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Іване Івановичу, з вашого виступу я зрозумів, що обраний нами голова Рахункової палати Валерій Пацкан оправдав довіру. Можливо, це так. Тому що ми бачимо, що він та його заступники завжди відвідують засідання Комітету з питань бюджету.

У мене до вас таке запитання. Ви сказали, що понад 80 кримінальних проваджень порушено правоохоронними органами. Чи є надія, що винні понесуть відповідальність? Чи ви маєте надію, що всі

кошти, які, дійсно, витрачені несправедливо, повернуться до бюджету нашої країни?

Дякую.

КРУЛЬКО І.І. Дякую за запитання.

Оскільки тут всі свої, спробую бути максимально відвертим. Хочемо чи не хочемо, цей склад Рахункової палати формувався нинішньою Верховною Радою. За два місяці відбудуться дострокові вибори Верховної Ради і буде обрано новий склад парламенту і новий уряд.

Тому я думаю, що після виборів до парламенту і формування нового уряду незалежність цього складу Рахункової палати лише посилиться. Вони зможуть повною мірою розвернути свою діяльність і виявити професіоналізм щодо витрат публічних фінансів. Оскільки цей склад формував Рахункову палату, хочемо ми чи не хочемо, певним чином, дійсно, давило на можливість повною мірою викривати тих, які вчиняли порушення з публічними фінансами.

Хоча, якщо порівнювати попередні періоди, навіть зараз Рахункова палата показала кращі результати, ніж це було раніше. Але буде ще краще.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Покажемо разом свій професіоналізм. Колеги, пропоную зараз провести запис на виступи від фракцій, задля того, щоб знати, хто за ким виступатиме.

Отже, колеги, прошу провести запис на виступи від фракцій, які відбудуться після перерви. Прощу взяти участь у записі, щоб знати послідовність виступів після перерви.

Колеги, хочу нагадати, що зараз у конференц-залі відбудеться засідання Комітету з питань правової політики та правосуддя. Запрошую всіх членів Комітету з питань правової політики та правосуддя до конференц-залу на засідання комітету. Ми повинні прийняти рішення про розгляд проекту Виборчого кодексу щодо відкритих списків.

Відповідно до Регламенту оголошується перерва на 30 хвилин. О 12 годині 35 хвилин я запрошую всіх депутатів до залу для продовження нашої роботи.

(Після перерви)

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні народні депутати, ми продовжуємо нашу роботу. Прошу підготуватися до виступів від депутатських фракцій.

Першою записалася фракція Радикальної партії Олега Ляшка.
Я запрошую до слова народного депутата Олега Ляшка.

ЛЯШКО О.В. Звіт Рахункової палати України щодо використання коштів Міністерством охорони здоров'я України вражає і шокує. За останні три роки з державного бюджету коштами платників податків на придбання медикаментів було виділено понад 12 мільярдів гривень. Рахункова палата встановила, що більшість цих коштів використані неефективно. Величезна кількість народних грошей була переведена на рахунки закордонних фірм, які роками крутяться в зарубіжних банках, замість того щоб виконувати контракти, вчасно завозити ліки, які потребують українці.

Міністерство охорони здоров'я України на десятки мільйонів гривень утилізувало придбані ліки через закінчення терміну придатності. Мільйони українців рахують кожен копійку, до аптеки заходять, як до музею, тому що їхні копійчані зарплати і пенсії не дозволяють купити дорогих ліків. Водночас у лікарнях їм розказують, що ліків за державний рахунок немає і радять їм купувати. У людей немає грошей купити ліків, внаслідок чого вони хворіють і помирають, тоді як на складах гниють величезні партії ліків на десятки мільйонів гривень, які замість того, щоб віддати українцям, потім утилізують.

Майже на 50 мільйонів гривень було придбано ліків для лікування начебто онкохворих дітей. Водночас в інструкціях до цих ліків застереження: заборона на їх використання для лікування онкохворих дітей. Величезні фальсифікації і зловживання під час реалізації програми «Доступні ліки», коли в аптеках розказують, що ліків немає, а потім ліки за програмою «Доступні ліки» перепродують у кілька разів дорожче.

Немає відкритого реєстру придбаних за державні кошти ліків, тому людям у лікарні кажуть, що ліків немає, але внизу в аптеці ви можете купити втридорога такі ліки.

Ми вкотре вимагаємо від уряду. Прем'єр-міністр Гройсман подав заяву про відставку. Було б добре перед його відставкою, щоб уряд, нарешті, ухвалив рішення і відправив у відставку виконуючу обов'язки міністра охорони здоров'я України Уляну Супрун, щоб припинити ці зловживання і знуцання над українцями.

Ми вимагаємо від Генеральної прокуратури України, Державного бюро розслідувань та інших правоохоронних органів ретельного розслідування фактів, оприлюднених Рахунковою палатою про зловживання у сфері Міністерства охорони здоров'я України.

Мільйони українців – діточок, дорослих, людей старшого віку – не мають можливості лікуватися через злочинну діяльність Міністерства охорони здоров'я України.

Ці злочини потрібно припинити. Супрун потрібно притягнути до відповідальності.

Врятуймо життя українців! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова народного депутата Тетяну Острікову від фракції «Об'єднання «Самопоміч».

ОСТРІКОВА Т.Г. Добрий день, шановні колеги, шановні українці! Щойно ми заслухали звіт Рахункової палати за 2018 рік, у якому фактично міститься діагноз і вирок уряду за його діяльність протягом 2017-2018 років. Я зачитаю з цього звіту буквально кілька тез.

Прожитковий мінімум продовжував обчислюватися без урахування реальних змін у потребах населення і суспільного розвитку. Розрахунки розміру прожиткового мінімуму здійснено на основі наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України, яка визнана нечинною.

Ми бачимо, що твердження, які висловлювали фракції «Об'єднання «Самопоміч», «Батьківщина» під час голосування проекту бюджету, про те, що він прорахований на підставі нереальних показників

як економічних, так і макроекономічних, тепер повністю підтверджені цим документом. Це перше.

Друге. План доходів державного бюджету за 2018 рік не виконано на 18,7 мільярда гривень. Головна причина – недоліки прогнозування, планування щодо доходів надходження платежів, справляння яких не врегульовано законодавством. Це свідчить про те, що уряд не здійснює заходів щодо детінізації економіки і навіть не збирає податків у належний спосіб там, де мав би це робити сьогодні. Тому всі гучні заяви про початок чергової боротьби і шаленого наступу на контрабанду спільно із силовиками різних мастей і різних відомств є нічим іншим, як обманом.

Голові Рахункової палати я поставила запитання: чи надійшли до державного бюджету у 2018 році ці 100 мільярдів гривень від заходів боротьби з контрабандою, які обіцяв Прем'єр-міністр України. Ні, там немає цих грошей.

Тепер я хочу поінформувати вас про те, що Рахункова палата пише про виконання бюджету 2019 року. Знову-таки, наявні додаткові резерви надходження від сплати податку на прибуток. Це означає, що уряд свідомо занижив показники щодо цього податку на 13,2 мільярда гривень.

Наявні резерви збільшення доходів державного бюджету за рахунок скорочення обсягів тіньового обігу пального. Голова Рахункової палати нам прозвітував, що це мінімум 25 мільярдів гривень, які сьогодні внаслідок недолугої політики уряду гуляють по кишенях, а не працюють на державний бюджет і не є в кишенях українців.

Як голова підкомітету з питань митної справи та удосконалення Митного кодексу України я проаналізувала надходження від митних платежів. За травень план був – 29,4 мільярда, стягнуто – 22,3. За чотири місяці 2019 року план був – 102 мільярди, стягнуто – 90. Виконання плану за травень – 88 відсотків, виконання плану за чотири місяці з митних платежів – 76 відсотків.

Оце реальні показники діяльності уряду. Тому перед будь-якими відставками – звіт і політична відповідальність, бо лідерство передбачає відповідальність.

Дякую за увагу.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Сергій Євтушок, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Дякую, пані головуюча. Шановні колеги, сьогодні ми розглядаємо і маємо взяти до уваги звіт Рахункової палати. Найкращим показником роботи цього органу, очевидно, було б зниження рівня корупції в Україні як центральних органів влади, так і по горизонталі всіх органів місцевої влади.

Валерію Васильовичу, 80 кримінальних справ – це показник, але чорний день для уряду не може настати з тієї причини, що саме ця більшість призначила працювати як уряд, так і вас, і весь склад Рахункової палати. Тому, очевидно, ми очікуватимемо, що зі зміною уряду, політичних еліт ваш орган залишатиметься працювати надалі, оскільки конституційний термін довший, ніж виборчий період. Ми сподіватимемося, що з огляду на ваші обіцянки ви принциповіше підходитимете до всіх справ.

Сьогодні ми говорили про НАК «Нафтогаз України». Будь ласка, зверніть увагу, цей корупційний монстр поглинає багато коштів українських громадян, які мали б спрямовуватися на розбудову нашої країни, але направляються на закупівлю літаків, різні програми, «хотелки», зйомку офісів і ряд інших нездорових, ненормальних історій, що мають корупційну складову.

Шановні представники Рахункової палати, я також хочу звернути увагу на вашу роботу з місцевими органами влади. Саме тут з надходженням доходів з'являються кричущі випадки. Нинішній український парламент дає можливість перехідних коштів для органів місцевого самоврядування, тому що щомісячне може бути розписане на кінець року, але це виключення.

Ми, на жаль, спостерігаємо, що протягом декількох років кошти лежать на рахунку або на депозиті і абсолютно не виконують своєї функції. Я зараз запитаю у присутніх, українців, що робиться з грошима, коли вони тривалий час лежать? Кошти знецінюються, оскільки щомісяця зростають ціни на товари, послуги. Те, що можна було

зробити за ці кошти в цьому році, наступного року буде значно дорожче. Тому я хочу (і нехай це для вас буде завданням) посилити взаємодію з органами влади, силовими структурами і перевірити органи місцевого самоврядування. Наведу приклад (можете вважати це моїм депутатським зверненням), тридцятитисячне місто Сарни, на рахунках якого протягом декількох років лежить 50 мільйонів гривень. Це дуже важливо, щоб кошти були освоєні вчасно.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступний виступ – Ігор Шурма від «Опозиційного блоку». Будь ласка.

ШУРМА І.М. Скажіть, будь ласка, хто з вас не знає колишнього мера Нью-Йорка, адвоката Трампа Руді Джуліані. У 2017 році він був в Україні і передав слова Трампа до українського народу і влади: «Поверніть в Україну її велич». Це означає, що уряд, який має бути, повинен заслуговувати на чесність. Він повинен бути чесним стосовно вас, працювати на людей, а не на тих, хто користується бюджетними потоками, носить хабарі, сповідує ідеологію відкатів. Не повинно бути людей, які розтлівають, розбещують владу, тоді не можна розраховувати на чесність. Терпимість до корупції, яка є наслідком, потрібно звести до нуля. Це не означає, що у вас корупції не буде, бо він казав, що і при Рейгану, і при Бушу, і при Обамі корупція була, тому що попри Президента працюють тисячі людей, нечесних на руку. Але важливо знайти їх і притягнути до відповідальності.

Хто у нас в Україні це може зробити? Прокурор, Служба безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань – усі, хто хоче, урешті-решт, влада. Хто надає матеріали? Ось сидять люди, працю яких можна порівняти з працею мурах – санітарів лісу. Вони – санітари бюджетних потоків. Ці люди не вороги, вони вказують на зловживання і дають карти в руки для того, щоб своєчасно попередити «свинарчукгейт».

Робота цих людей заслуговує на глибоку повагу, бо на засіданні профільного комітету ми розглядали п'ять звернень. Зараз кожен махає рукою, що він подавав звернення. Я маю моральне право казати, що вже три роки поспіль я говорю про зловживання бюджетними коштами з боку Міністерства охорони здоров'я України.

Ось тут є накази, їх годі перечислити, щодо розприділення медикаментів у 2019 році, на які виділено гроші в 2015, 2016, 2017 роках. Три роки тому виділено 16 мільярдів *Bank of America* – ані грошей, ані медикаментів стовідсотково немає. Ті люди повинні нести відповідальність.

Я звертаюся до всіх: не наполягайте на звільненні Супрун. Це не покарання, це індульгенція. Вона повинна понести кримінальну відповідальність. Не рухайте її, вона втопила рейтинг Порошенка. Якщо ви порухаєте її – весь уряд не матиме шанс на життя. Вона їх втопить. А в майбутньому ті, які прийдуть, повинні розставити акценти, щоб надалі такого не було.

Звичайно, заслуговує на повагу професійна робота Рахункової палати. Це вона дає нам шанс бути чесними. Їй – подяка, а вам усім – роздуми на майбутнє.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. До слова запрошується народний депутат Тарас Кремень від фракції «Народний фронт». Будь ласка, шановний колего.

КРЕМІНЬ Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Насамперед я хочу подякувати безпосередньо голові Рахункової палати пану Валерію Пацкану та її членам за розлогий звіт. Він, справді, заслуговує на глибоке ретельне вивчення не лише в сесійній залі, а й, думаю, кожен з комітетів Верховної Ради України міг би детально приділити увагу тим параметрам, які варто було б додатково вивчити і показати рівень парламентаризму, для того щоб наступне скликання Верховної Ради України все-таки тримало цей рівень і переходило від популізму, який останнім часом зашкалює, до професійного діалогу, обговорення та дискутування вкрай важливих проблем, пов'язаних із публічними коштами.

Я як народний депутат від Миколаївщини хочу об'єднати всі ті проблеми, які ми порушували в цій сесійній залі п'ять років, і зупинитися на кричущих, що стали маркером нашого сьогодення.

Було сказано про ефективність різних міністерств, але я хочу сказати: як не було доріг національного значення Н-11 та Н-14, так

їх і немає. Миколаївщина на півдні з одного боку відрізана морем, а з другого – відсутністю доріг. Як би ми не говорили, що до нас заходять нові інвестори, є дорожній фонд, працює система габаритно-вагового контролю, Н-11 та Н-14 – це не дороги, це напрями. Тому я прошу вас ретельно звернути на це увагу.

Друга проблема Миколаївщини – це неефективне використання освітньої субвенції. Наша область, на жаль, так і не змогла своєчасно ані минулого, ані цього року використати кошти на підготовку вчителів для «Нової української школи», на закупівлю обладнання і комп'ютерної техніки. Окрім усього іншого, ми так і не змогли показати приклад, як насправді треба використовувати ці кошти, бо здебільшого одні й ті ж фірми, підрядники, непрозорі процедури закупівель. Це, звичайно, впливає на рівень освітньої реформи, яку ми цим парламентом підтримали в 2017 році.

Хочу подякувати колегам, які вірять у те, що освітня реформа не буде зупинена новим складом Верховної Ради України. Нам треба проводити цей важливий експеримент, доки ми не побачимо перший випуск наших дванадцятирічок.

Щодо освітньої субвенції я своєчасно підготував депутатський запит до Прем'єр-міністра України. Тому я сподіваюся, що найближчим часом і за вашої підтримки ми почуємо конкретні відповіді.

Третє, що мене цікавить, це ефективність використання коштів, які були спрямовані до Державного фонду регіонального розвитку. Так сталося, що в Баштанці близько 100 мільйонів коштує плавальний басейн. У районному центрі будується плавальний басейн, а в Новому Бузі, де два роки тому обвалилася школа, жодної копійки, у тому числі на проект. Не завершено капітального ремонту хоспісу, через те що не вистачає бюджетних коштів, він так і стоїть за павутинням.

Хочу підтримати колегу Івана Савку, легендарного командира 79-ї...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, 30 секунд, для завершення.

КРЕМІНЬ Т.Д. ...житла для військових на Миколаївщині немає. В Україні найбільший контингент військовослужбовців, і тому наші військові, які сплачують щороку близько 1 мільярда гривень до місцевих бюджетів, заслуговують на гідну повагу.

Хочу звернутися до всіх тих, які мають відношення до контролюючих органів, правоохоронних органів, Міністерства внутрішніх справ України з проханням приділити цьому особливу увагу.

Шановні колеги, дякую вам за роботу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую вам, шановний пане Тарасе.

До слова запрошується Артур Герасимов. Він представить позицію фракції «Блок Петра Порошенка» щодо обговорюваного питання. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановна пані головуюча! Шановні колеги! Шановні члени Рахункової палати! Шановні українці! Насамперед я також хочу приєднатися до попередніх промовців і висловити щире подяку, підкреслюю, оновленій Рахунковій палаті за її діяльність. За такий короткий проміжок часу ви зробили більше, ніж за багато минулих років зробила Рахункова палата.

Я спеціально взяв із собою звіт Рахункової палати. Ключові пріоритети роботи: нова якість аудитів, аудиторів, інтеграція у світову систему аудиту і, найважливіше для мене, відкритість. Я хочу нагадати вам, що того дня голосували всі фракції парламенту. У Рахунковій палаті є представники майже всіх фракцій і груп. Ви пам'ятаєте ці голосування (*Шум у залі*). Майже всіх фракцій і груп. Ми постійно спілкуємося з членами Рахункової палати: під час засідань Погоджувальної ради, під час засідань комітетів та пленарних засідань Верховної Ради України. Це правильно, тому що комунікація, відкритість і прозорість дають ті результати, які ми сьогодні бачимо в діяльності оновленої Рахункової палати.

Що викликає певну тривогу? Рахункова палата передає всі свої напрацювання, викриває правоохоронні органи, але все-таки у багатьох випадках ми не бачимо достойного продовження.

Я сьогодні згадував ситуацію щодо Державного підприємства обслуговування повітряного руху України, на якому було вкрадено (давайте називати речі своїми іменами – вкрадено) більше 400 мільйонів гривень. Відкрито кримінальні справи. Спочатку Національне антикорупційне бюро України, на жаль, не могло нічого знайти. Рахункова палата, якщо я не помиляюся, за два місяці знайшла все: платіжки, перерахування, листи і передала всі матеріали до Національного антикорупційного бюро України. Але що ми бачимо? Віз і нині

там. Генеральний директор Державного підприємства обслуговування повітряного руху України пан Бабейчук досі на посаді. Виникає запитання до профільного міністерства: що коїться?

Хіба вкрадені 400 мільйонів гривень, про що довела оновлена Рахункова палата, не є причиною як мінімум для службового розслідування? Питань виникає дуже багато.

Насамкінець я хотів би зосередити вашу увагу на такому: від імені фракції «Блок Петра Порошенка» в парламенті, від імені партії «Європейська Солідарність» хочу ще раз підтвердити, що ми завжди даватимемо будь-яку підтримку всім починанням оновленої Рахункової палати, які спрямовані на підвищення ефективності її діяльності. З боку нашої фракції, команди Петра Порошенка, ця підтримка завжди буде значущою, спрямованою на те, щоб якомога більше рішень в антикорупційній боротьбі від Рахункової палати ми бачили у публічному просторі. Сьогодні закінчу дуже простими словами. Я вважаю, що оновлена Рахункова палата є одним з найкращих антикорупційних органів України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановні колеги.

Нагадаю, що відповідно до Регламенту депутати мають можливість записатися на виступи. На виступи відводиться 9 хвилин. Це буде три виступи народних депутатів. Колеги, прошу зараз провести запис.

Шановні колеги, ми маємо великий список бажаючих доєднатися до дискусії. Думаю, у залі не заперечуватимуть, коли я як головуюча додам до 15 хвилин часу на виступи. У залі немає заперечень.

До виступу запрошується народний депутат Євтушок. Ви виступатимете з місця, пане Сергію? Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М. Прошу передати слово Альоні Бабак з фракції «Самопоміч».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Альоно, запрошуємо вас на трибуну. На виступ відводиться 6 хвилин, оскільки Тарас Пастух також передає вам 3 хвилини. Будь ласка.

БАБАК А.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Добрий день, шановні пані та панове! Дуже добре, що у вигляді парламентського контролю ми отримали звіт Рахункової палати. Я працюю в Комітеті з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства. Разом із колегами Тарасом Пастухом, Єгором Соколовим зверталися до міністра оборони щодо питань ефективності державної програми будівництва житла для військових. Сьогодні я бачу, що у звіті Рахункової палати окрема увага приділяється неефективності використання коштів державного бюджету, – це питання щодо коштів на будівництво, придбання житла для військовослужбовців Збройних Сил України.

Ми бачимо, що 13,6 відсотка найбільш неефективних програм – у сфері будівництва житла для військових. Разом з колегами народними депутатами ми провели величезну роботу, аналізуючи програми будівництва житла для військових за роками, пооб'єктно і побачили страшенні приклади неефективного використання коштів. Мені це дуже болить.

У нас є об'єкти в Чугуєві, Володимирі-Волинському, Болграді, Бердичеві, Одесі, Стрії та багатьох інших містах, будівництво яких почалося ще в 2004, 2007, 2008 роках. Ці об'єкти свого часу були побудовані майже на 90 відсотків. Але раптом сьогодні в програмах Державного бюджету України щодо цих об'єктів сказано, що будівництво їх завершено лише на 40 відсотків і вартість з роками зросла в рази – у шість, десять разів. Вартість того самого об'єкта з 20 мільйонів зросла до 90 мільйонів, і він до сьогодні не завершений, не введений в експлуатацію.

Мова йде про житло для людей, які на фронті. Міністерство оборони України дозволяє собі неефективно використовувати кошти за цією державною програмою. Коли я ознайомила Рахункову палату з усіма проблемами щодо індексації вартості цього житла за роками, об'єкти яких тримаються на балансі заради індексацій, збільшення вартості і неприведення до введення в експлуатацію цих об'єктів, то вони сказали: ми побачили неефективність цієї програми, дивіться звіт на сайті.

Шановні, а які дії? Коли ми дочекаємося, що міністр Полторак скаже, що я бачу цю проблему, усі об'єкти, які почали будівництво, на які є кошти в державному бюджеті і вони тягнуться з 2007 року, ми завершуємо у 2018-2019 роках? Цього не відбувається.

Скажіть, будь ласка, що ще треба депутатам, яку форму парламентського контролю потрібно застосувати, щоб уряд зважив на факти зловживань у сфері будівництва житла для військових і виправив цю страшну ситуацію?

Друзі, на жаль, на мій і Тараса Пастуха запит не має відповіді в публічному доступі. Я прошу Голову Верховної Ради України оприлюднити і зробити доступною відповідь міністра Полторака про готовність кожного об'єкта будівництва житла для військових.

Я хочу, щоб солдати, офіцери, які стоять у чергах для отримання житла в цих об'єктах, які як вимпел з року в рік переходять до бюджету, побачили, у скільки разів щорічно зросла їхня вартість. На сьогодні вони не введені в експлуатацію. Я вимагаю цього. Це не секретна інформація, не службова інформація – це питання житла для військових. Тому прошу оприлюднити звіти міністра Полторака у відповідь на мої та разом із Тарасом Пастухом депутатські запити, бо жодних дій. Я хочу, щоб кожен солдат публічно побачив, як чиновники вищого ешелону влади наживалися на їхньому житлі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До слова запрошується народний депутат Сергій Мельник. Будь ласка.

МЕЛЬНИК С.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 187, Хмельницька область, самовисуванець). Добрий день, шановні колеги! Як член Комітету з питань бюджету хочу зазначити, що новий склад Рахункової палати, що мені приємно, справді, перестав бути статистом. Це дуже важливо, тому що проблему ми всі знаємо, констатування фактів ми також бачимо. Сьогодні хотілося більше чути все-таки про шляхи вирішення, пропозиції, як рухатимемося далі, виправлятимемо допущені помилки. Почувши такий звіт, головні розпорядники коштів як мінімум завтра мають подати у відставку. Тому що

коли сьогодні мова йде про 1,5 мільярда неефективного використання коштів, скажімо там сім позицій, і 4 мільярди, це просто величезний ресурс – 17 мільярдів... Якщо подивитися питання щодо надходження до бюджету – близько 25 мільярдів, у тому числі митні платежі...

На жаль, за цей період ми не змогли передати митну декларацію наших колег-поляків, тому що там відбувається дійсне відображення ціни і той інвойс, який здається на польській митниці, відповідає факту, а коли береться податкова накладна на київській митниці, абсолютно різні ціни. Тому, думаю, у цьому напрямі все-таки в перспективі хочеться почути пропозиції від Рахункової палати.

Наступне. Хотів би зазначити, що Рахункова палата, скажімо, велику увагу приділила саме ефективності використання коштів. Я вважаю, що це питання сьогодні номер один. Оскільки ми переходимо до бюджетної декларації, бачимо, що головні розпорядники коштів, на жаль, у цьому напрямі також недоопрацьовують. Думаю, що Комітету з питань бюджету потрібна допомога саме Рахункової палати, задля того, щоб чітко виписати бюджетну декларацію, програми, критерії ефективності, за якими можна було б оцінити ефективність використання коштів на стадії формування бюджетної програми.

Тому що, на жаль, сьогодні в нас програмний метод бюджетування лише за назвою, а за суттю фактично залишається економічна класифікація ефективності використання саме ресурсу, якому мало приділяється уваги.

Водночас хотів би почути все-таки позицію Рахункової палати щодо резонансних питань. Насамперед ми не отримали певного фахового підтвердження щодо питань «Нафтогазу», «Роттердам+», розстрочок 2,5 мільярда на стадії формування нового проекту бюджету. Чи повернуть до бюджету ці 2,5 мільярда, які Державна фіскальна служба України відстрочила? Яка щодо них перспектива?

Наостанок. Це все-таки...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, ще 30 секунд, щоб завершити.

МЕЛЬНИК С.І. ...новому складу за активну участь в роботі Комітету з питань бюджету, за пропозиції. Думаю, що так треба

працювати далі, ми чекаємо конкретики та пропозицій. У цілому це буде на користь ефективності використання бюджетних коштів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дуже дякую, шановний колего.

Запрошується до слова народний депутат Ігор Шурма. На виступ відводиться 6 хвилин. Йому передає право на виступ колега Нечаєв. У списку запису на виступ також є пан Шурма.

Колеги, від фракції «Народний фронт» у нас буде один або два виступи, подивимося за часом.

Будь ласка, пане Шурма.

ШУРМА І.М. Подивіться на одвічну проблему новітньої історії України: ми всі намагаємося боротися з корупцією і подолати її. Не було жодного президента, прем'єр-міністра, політичної сили, які схвалювали б корупцію і не вели проти неї боротьби.

Чому в нас такий стан справ? Я вам поясню. Ми маємо сьогодні достовірний, фаховий матеріал, представлений Рахунковою палатою, яка свого часу була обрана і затверджена коаліцією «Європейський вибір», ви прийшли на хвилі Революції Гідності, довірили тим людям, і вони виконують свою роботу фахово.

Виникає запитання. Чому на кожний звіт, який вони направляють до Генеральної прокуратури, Служби безпеки України, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідування, інформують Прем'єр-міністра України, Президента України, реакції немає? Чого вартують дані, які вони виявили і зафіксували? Це вже не політичні цифри і не політичне звинувачення.

Світовий банк Україні на реформування охорони здоров'я виділив 214 мільйонів доларів. Наголошую, це 6 мільярдів гривень, які з відсотками треба віддавати, це притому, що вони освоюються.

За чотири роки великі реформатори (це для когось вони великі, а для нас це люди без освіти, бо в них середня освіта) використовують лише частину грошей. Але Світовий банк – це прагматики. Ви гадаєте, що вони думають, як реформувати охорону здоров'я України? Вони думають, як на тому заробити гроші та запровадити свої правила гри. За несвоєчасне використання коштів і їх зберігання ми платимо штрафи. За ці роки ми заплатили 100 мільйонів гривень за невикористання

грошей. Це злочин? Злочин. Хто несе відповідальність? Міністерство охорони здоров'я України.

Я звертаюся до уряду, який завтра звітуватиме. За які, вибачте, «шиши», ви повним складом захищаєте Супрун, справу якої розглядали в суді? За які «шиши» розглядав Президент, він знає. Сьогодні він экс-президент, і до нього буде дуже багато запитань.

Ми говоримо про те, що через міжнародні організації купуємо дешевші ліки. А ви знаєте, хто для нас проводить закупівлі? *Crown Agents* – це структура, яка поставляє ліки країнам третього світу. Дякуємо коаліції «Європейський вибір», яка чотири роки була при владі і прирівняла нас до країн третього світу. Ви думаєте, що вони поставляють нормальні ліки? Якщо нормальні, тоді чому більш як на 100 мільйонів проведена утилізація ліків, які протерміновані, за кошти нашого бюджету?

Супрун у суді говорила: «Ви не можете цього зробити, бо я підписую документи про розподіл ліків». Я вам показував цілу пачку документів. У квітні цього року вона розписувала ліки, які проплачені були в 2016, 2017 роках. Хто її захищає? Її захищають уряд, Президент, депутати, які за чотири роки не внесли її кандидатуру до залу на посаду міністра.

Ми чомусь акцентуємо увагу лише на тому, що за це питання має нести відповідальність Міністерство охорони здоров'я України. Давайте будемо справедливими, там фахівців мало, але є ще юридична відповідальність. А де друге міністерство, яке відповідає? Не хочу помилитися, чи Міністерство фінансів України, чи Міністерство економічного розвитку і торгівлі України також несуть відповідальність за ці кошти. Ми говоритимемо, чи будуть за таких умов міжнародні організації давати в позику гроші? Будуть. Знаєте чому? Якщо ми подивимося, то побачимо, що їхні кошти використовуються на прес-конференції, конференції, «круглі столи», найдорожчі готелі, ресторани, заклади, брейки, оплату своїх експертів. Вони працюють на себе. Що охорона здоров'я отримала з того всього? Абсолютно нічого.

Ми сьогодні маємо унікальний шанс. Я мав можливість працювати у Верховній Раді ще у четвертому скликанні чотири роки, там також була непогана Рахункова палата, але тоді питання корупції не було таким, як тепер. Сьогодні ми маємо професійну, незаангажовану Рахункову палату. Я як політичний опонент до тих людей кажу: там

працюють незаангажовані професіонали, які дають матеріали для того, щоб той, хто хоче боротися з корупцією, припинив це явище як таке. Але для цього ми повинні мати Генеральну прокуратуру, Службу безпеки України, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань такими, що реагують на їхні результати. Якщо вони не реагуватимуть на ті матеріали, ви знаєте, на кого будуть подібні? На того лікаря, який хоче лікувати, але немає чим, і пацієнт помирає. Хочемо боротися з корупцією – давайте підтримаємо Рахункову палату.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, останній виступ. Слово має народний депутат Кремень. Ви виступатимете з місця? Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д. Я все-таки хотів би загострити увагу на тих питаннях, які ми в тому числі обговорювали. Я згадував про дороги Н-11, Н-14, які не лише національного значення, вони мають і стратегічний характер. Починаючи з 2014 року всі ротації бойових підрозділів, формування, які вирушали на схід, безпосередньо рухалися цими дорогами. Хто що сьогодні нам не говорив би, але це питання в тому числі національної безпеки і оборони.

Сподіваюся, що нас почав слухати Секретар Ради національної безпеки і оборони. Думаю, йому буде дуже важливо дізнатися про те, що вирішення питання щодо транспортних сполучень також є сферою його компетенції.

Щодо житлового забезпечення військовослужбовців, хотів би пояснити. Якщо говорити про Миколаївську область, щорічно близько 1 мільярда гривень, які потрапляють на рахунки місцевих бюджетів, кладуться на депозити. Це величезний злочин. Місцева влада знає про це, бо в нас є військові частини в Миколаєві, Очакові, Первомайську, Вознесенську. Я не бачу величезних черг депутатів під час сесій місцевих рад, коли розглядають питання пільгового надання житла, питання щодо пільгового зарахування дітей до дитячих садків, будівництва тих чи інших об'єктів сфер охорони здоров'я, освіти, щоб забезпечити насамперед військовослужбовців. Це, звичайно, величезна проблема.

Хочу звернути увагу на таке. Від імені Комітету з питань науки і освіти я хочу подякувати за співпрацю, яку ми змогли налагодити протягом останнього часу, безпосередньо заступнику голови Рахункової палати Андрію Майснеру, який кілька разів був на засіданні нашого комітету і вболіває за сферу освіти і науки в тому числі.

Ще одна важлива річ, на якій хотів би зупинитися, – це питання вищої освіти. За останні роки в нас значно зменшився контингент студентів, водночас не скорочується мережа закладів вищої освіти, так само, як і не зменшується заробітна плата ректорів.

Я можу це сказати, судячи з миколаївських національних університетів, у нас їх чотири: студентів усе менше й менше, зарплата ректорів – все більша й більша, тендерних закупівель все більше й більше. Якщо раніше їздили на волгах та жигулях, то сьогодні на іномарках.

Зверніть, будь ласка, і на це увагу, це принципово важливо, бо питання вищої освіти, у тому числі коли ми надаємо її іноземним студентам, – це питання іміджу нашої держави.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, шановні колеги, виступи народних депутатів завершено. Зараз я надам слово для заключного виступу. Прошу 1 хвилину уваги! Хочу повідомити, що Комітет з питань правової політики та правосуддя ухвалив рішення щодо проекту Виборчого кодексу, у якому передбачена процедура відкритих списків. Це означає, що зараз нам потрібно підготувати таблиці. Це 4,5 тисячі поправок. Ви розумієте, що таблиці будуть досить об'ємні, Апарат Верховної Ради України працюватиме докладаючи зусиль, проте очевидно, що до завтрашнього дня ми не встигнемо. Але наступного тижня ми зможемо перейти до розгляду проекту Виборчого кодексу.

Наступний крок. Ми чекаємо рішення регламентного комітету щодо законопроекту про тимчасові слідчі комісії. Він менший за обсягом. Ми зможемо завтра розпочати розгляд законопроекту про

тимчасові слідчі комісії, а після завершення розгляду цього питання перейдемо до виборчих списків.

Рекомендується такий план. Я впевнений, що ми всі його підтримаємо, і ця Верховна Рада України прийме історичні рішення для розвитку українського парламентаризму і України в цілому (*Шум у залі*).

Не перебирайте... Це й так великий план.

Отже, колеги, я запрошую до заключного слова голову Рахункової палати Валерія Васильовича Пацкана. На виступ відводиться 3 хвилини.

ПАЦКАН В.В. Дякую, Андрію Володимировичу і народним депутатам за оцінку нашої роботи за рік. Саме ця Верховна Рада обрала оновлений склад Рахункової палати, і саме їй ми повинні були провітувати за перший рік діяльності.

Я і всі члени Рахункової палати почули пропозиції, які були висловлені в цій залі, ми обов'язково звернемо на них увагу. Найголовніше, поставимо на пост-контроль ті рекомендації, які ми ставимо до своїх об'єктів контролю, міністерств та відомств.

Ще багато чого потрібно зробити: посилити незалежність Рахункової палати, відповідальність міністерств та відомств за недотримання бюджетного законодавства і невиконання вимог Рахункової палати. У нас парламентсько-президентська держава, парламент має право приймати рішення, повинен приймати рішення щодо тих міністерств та відомств, міністрів, які неефективно використовують кошти.

Шановні народні депутати, я розумію, що виборчі перегони вже на носі, багато хто з вас у наступному скликанні працюватиме у Верховній Раді. Ми готові до комунікації, до співпраці, ми готові надалі ефективно, чесно, неупереджено виконувати свою роботу.

Андрію Володимировичу, дякую вам за оцінку нашої роботи і всім народним депутатам. До співпраці! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У свою чергу хочу подякувати голові Рахункової палати, усім членам Рахункової палати за професійну та якісну роботу. Бажаю вам

такої ж якісної роботи і вірю, що звіти тепер подаватимуться кожного року, як і передбачено законом.

Хочу повідомити, що розгляд щорічного звіту Рахункової палати про її діяльність за 2018 рік завершено. Щорічний звіт береться Верховною Радою України до відома.

Дякую. Успішної і плідної роботи! Успіхів! *(Оплески)*.

Отже, колеги, учора ми домовилися, що сьогодні зможемо порушити важливу тему і розглянути проект Постанови «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Запобігання та протидія дискримінації жінок з вразливих соціальних груп» ([№ 9408](#)). У нас є традиція: ми маємо змогу поставити на розгляд одну з тем і провести щодо неї дебати. Думаю, що сьогодні хороший день, щоб ми цю надзвичайно важливу для суспільства тему змогли обговорити, обмінятися думками, підготувати для прийняття рішення, а коли в залі буде максимальна мобілізація, прийняти його щодо цього проект постанови.

На ваш розгляд пропонується проект Постанови «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Запобігання та протидія дискримінації жінок з вразливих соціальних груп» ([№ 9408](#)).

Запрошується до доповіді голова підкомітету Комітету з питань прав людини, національних менших і міжнаціональних відносин Суслова Ірина Миколаївна. Будь ласка.

СУСЛОВА І.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний головуєчий! Шановні колеги! На ваш розгляд пропонується проект Постанови «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Запобігання та протидія дискримінації жінок з вразливих соціально груп» ([№ 9408](#)).

Колеги, 10 жовтня 2018 року відбулися парламентські слухання. Чи не вперше ми відверто говорили на високому рівні з цієї трибуни про проблеми, які турбують мільйони українських жінок. Конкретні життєві труднощі часто здатні перетворити життя на пекло. Це коли

жінку з інвалідністю не приймають до лікарні, бо там немає адаптованого обладнання; коли жінки – внутрішньо переміщені особи – не можуть знайти роботи та житла для себе та своєї дитини; коли сільські жінки зранку до пізньої ночі безкоштовно або за низьку оплату тяжко працюють, але не мають доступу до якісних медичних послуг; коли в тюрмах жінок, які відбувають покарання, постійно принижують та змушують у нелюдських умовах відбувати покарання; коли у ВІЛ-позитивних жінок забирають право на материнство; коли жінок-ромів тримають у неуцтві та жебрацтві від народження і до смерті.

Ми говорили про страшні речі, які не залишать байдужими людей хоча б із мінімальною здатністю до співчуття. На слухання прийшли понад 700 учасників та учасниць, представники профільних міністерств, відомств, депутати різних рівнів, представники міжнародних організацій, громадського сектору. Жінки, які виступали з трибуни, – це сильні духом люди. Вони не скаржилися на життя, вони нічого не просили. Вони вимагали забезпечити їхнє право, бо це загальнолюдські законні права: на гідність, повагу, освіту, медицину, безпеку і, нарешті, право на життя.

Разом ми сформували список пропозицій та рекомендацій до різних органів влади. Вони чіткі, дуже конкретні, а головне – справедливі. Сьогодні ці рекомендації вносяться на ваш розгляд, аби вони пішли на потрібне схвалення, як ви знаєте, українського парламенту. Ці рекомендації стосуються проблем сільських жінок, жінок – внутрішньо переміщених осіб, жінок з інвалідністю та ВІЛ, жінок-ромів та жінок, які відбувають покарання. Ці рекомендації адресовані уряду України, Верховній Раді України, Державній судовій адміністрації, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування. Загалом документ, який ви отримали, містить 82 рекомендації, кожна з яких це ключ до розв’язання дуже конкретної проблеми. На деяких з них я хочу зупинитися детальніше.

Рекомендації, які були адресовані Верховній Раді України.

Перше. На законодавчому рівні врегулювати питання квот у виборчому законодавстві.

Друге. Ухвалити законопроект [№ 8558](#), який передбачатиме важелі впливу на рекламодавців, щоб впливати на виробників дискримінаційної реклами.

Третє. Внести зміни до статті 12 Закону «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо розміру допомоги при народженні дитини та порядку її виплати з метою підвищення народжуваності в Україні».

Четверте. Посилити парламентський контроль за виконанням Заключних зауважень Комітету ООН з прав людей з інвалідністю.

Рекомендації, які були адресовані Кабінету Міністрів України щодо жінок з інвалідністю.

Перше – забезпечити виконання, у тому числі й належне фінансування Національного плану дій з реалізації Конвенції про права інвалідів.

Друге – забезпечити врахування проблем дівчат і жінок з інвалідністю під час розроблення державних програм та нормативно-правових актів.

Третє – покращити доступ дівчат та жінок з інвалідністю до медичних послуг, у тому числі й у репродуктивній сфері.

Щодо жінок-ромів. По-перше, посилити контроль та виконання плану заходів щодо реалізації стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року. По-друге, здійснити інституційне оформлення професії «ромські медіатори».

Четверте – недопущення розміщення на офіційних сайтах правоохоронних органів повідомлень, де застосовується мова ворожнечі щодо представників національних меншин.

П'яте. Щодо жінок – внутрішньо переміщених осіб найважливіші дві речі.

По-перше, провести інформаційну кампанію про позитивний досвід інтеграції до нових громад жінок – внутрішньо переміщених осіб. Цей досвід є, але про нього, на жаль, ніхто не говорить. По-друге, врахувати потреби жінок під час економічного відновлення районів, постраждалих від війни.

Щодо жінок, які живуть з ВІЛ.

Як на мене, найголовніше питання – це виключити діагноз ВІЛ з медичних протипоказань щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій під час лікування жіночого безпліддя. Сьогодні люди, які мають цей страшний діагноз, не можуть використовувати репродуктивні програми.

Рекомендації загального характеру.

Затвердити Державну соціальну програму запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року.

Розробити механізм економічного стимулювання роботодавців для вирівнювання диспропорцій в оплаті праці між чоловіками та жінками.

Здійснити потужну інформаційну кампанію з протидії дискримінації за ознакою статі, привести нормативно-правові акти щодо охорони праці у відповідність з європейськими стандартами.

Провести навчання співробітників видавництв щодо подолання стереотипів стосовно чоловіків та жінок, забезпечити надання якісних освітніх послуг дівчатам із соціально вразливих груп. Міністерству закордонних справ України поінформувати суспільство про діяльність міжнародних організацій щодо протидії дискримінації жінок із соціально вразливих груп. Провести навчання суддів, адвокатів, правоохоронців із застосуванням кращих практик захисту прав жінок, які постраждали від дискримінації, надавати ефективну психологічну допомогу і підтримку працівницям установ пенітенціарної системи. Ми про них дуже часто забуваємо.

Рекомендації, які адресовані місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування.

Залучити жінок – внутрішньо переміщених осіб до проектів розробки децентралізації, забезпечити пропорційну участь сільських жінок у розробці стратегії розвитку територіальних громад, переглянути чинні програми та заходи на відповідність Державній соціальній програмі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, Національному плану дій на виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека», заключних зауважень Комітету ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок.

Переглянути формат діяльності створених консультативно-дорадчих органів з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок та чоловіків і зробити їх ефективним інструментом у реалізації державної гендерної політики.

Шановні колеги, я дуже розраховую, що після схвалення таких рекомендацій Верховною Радою України вони стануть основою для ефективних майбутніх рішень посадовців. Ефективність буде вимірюватися не кількістю підзаконних актів, а практичними результатами.

Якщо завтра в лікарнях з'являться мамографи для жінок з інвалідністю, якщо в колоніях жінок більше не будуть брутально обшукувати чоловіки в не спеціально відведених для цього місцях, якщо ВІЛ-позитивним жінкам дадуть можливість і право всиновити дитину, якщо ромських дівчаток не будуть видавати заміж у 13 років, це означатиме, що ми перемогли.

Я хочу, щоб сьогодні кожен з нас вніс свою частку до цієї перемоги. Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин на своєму засіданні 6 грудня 2018 року розглянув проект цієї постанови та рекомендував Верховній Раді України прийняти її за основу та в цілому. Прошу змінити дату інформування Верховної Ради України Кабінетом Міністрів України з 1 вересня 2019 року на 1 грудня 2019 року.

Колеги, я хочу зазначити, що кожен з вас мав отримати ось таку книжку, в якій повністю є всі виступи тих спікерів, які виступали на парламентських слуханнях. Окрім цього, є проект постанови, з яким можна було ознайомитися на сайті Верховної Ради України.

Я розумію, що сьогодні немає необхідної кількості депутатів для того, аби підтримати цей проект постанови, але я вважаю, що ми, як зазначив шановний пан головуючий, зобов'язані про це говорити тут, у стінах українського парламенту, з цієї трибуни. Ми маємо дати не просто відповідь, а ухвалити дуже конкретні рекомендації щодо тих питань, які я щойно порушила у своїй доповіді.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановна пані Ірино, прошу залишатися на трибуні. Колеги, я прошу записатися на запитання.

Запитання народного депутата Юрика. Будь ласка.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Немає.

ГОЛОВУЮЧА. Наступне запитання народного депутата Спориша. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д. Звичайно, цей проект постанови, як-то кажуть, повинен мати своє місце, тому що те, що сьогодні ми почули від доповідача, вражає. Часто не всі ми знаємо правду, хоча багато чого знаємо щодо ставлення до ВІЛ-позитивних, зокрема до малолітніх дітей ромів і таке інше.

У мене таке запитання. Скажіть, будь ласка, чи надходили до вашого комітету або особисто до вас звернення, наприклад, з приводу того, що діти ромів, справді, у 12-13 років виходили заміж, що не давали можливості народити ВІЛ-позитивним і таке інше? Чи були такі приклади, скажіть будь ласка?

СУСЛОВА І.М. Дякую за запитання.

Звичайно, такі звернення надходили. Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин здійснив два виїзні засідання: одне – до Закарпаття, друге – з колегою паном Пацканом у ромські поселення. Ми бачили не просто тих дівчат, які в 13 років були чиймись дружинами, а й дітей, які не мають документів, свідоцтва про народження, які не мають можливості отримувати якісну медичну допомогу в разі необхідності.

Сьогодні на базі Міністерства культури України створено відповідну групу, в якій ми напрацьовуємо комплексні зміни до ромської стратегії. Сподіваюся, що наступна стратегія включить всі ці болючі питання. Враховуючи те, що органи виконавчої влади насправді працюють з нами досить ефективно, наразі я сподіваюся, що за п'ять – сім років ми зможемо врегулювати всі ті питання, про які я щойно говорила.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступне запитання народного депутата Барни. Будь ласка.

БАРНА О.С. В українських традиціях завжди переважало материнство, незважаючи на войовничість наших предків, тому що жінка тримала будинок і сім'ю на собі, була джерелом спокою і сімейного затишку. Шануймо, поважаймо, захищаймо, боронімо наших жінок, бо сила жінки насамперед в її слабкості.

Звертаюся до вас із проханням від моїх виборців про недопустимість імплементації нібито європейських цінностей, які не

відповідають нашим національним, християнським, моральним та сімейним устоям, які властиві українській нації.

Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

СУСЛОВА І.М. Як на мене жінка – це не просто мати, а чоловік – це не просто батько. Жінка сьогодні ще й воїн, снайпер, розвідниця, волонтер, людина, яка надає медичну допомогу на передовій. Я хочу зазначити, що 55 тисяч жінок сьогодні проходять службу у Збройних Силах України та інших військових формуваннях (*Оплески*). Треба віддати їм належне, вони є учасниками бойових дій, це люди, які виконують бойові завдання. Ми маємо пам'ятати про те, що жінка сьогодні стоїть не лише на сторожі будинку і сім'ї, вона стоїть на сторожі економіки, безпеки, енергетики в тому числі. Прошу це враховувати (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧА. Наступне запитання. Слово має пані Королевська. Будь ласка.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую, пані Ірино, за те, що ви багато часу приділяєте захисту жінок. Але жінка – насамперед мати. Я також хочу звернутися до головуючого і до присутніх народних депутатів. Незабаром буде 1 червня, усі ми поїдемо країною розповідати, як любимо, захищаємо дітей, малювати з ними малюнки і таке інше. Сьогодні найголовніше наше завдання – зробити все задля того, щоб захистити дітей, самотніх матерів, підтримати родини з дітьми, дітей з інвалідністю, які проживають у червоній зоні.

Тому ми звертаємося до вас з проханням підтримати пропозицію Ради матерів України розглянути терміново законопроекти № 6063-д та № 6510 щодо захисту дітей у нашій країні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, пані Ірино.

СУСЛОВА І.М. У нас багато питань відображено в рекомендаціях парламентських слухань, які стосуються багатодітних жінок, і особливо багатодітних жінок – внутрішньо переміщених осіб. Дійсно, потрібно посилити державний захист цієї категорії соціально вразливої групи людей. Гадаю, що українському парламенту є над чим працювати спільно з Кабінетом Міністрів України.

ГОЛОВУЮЧА. Останнє запитання. Будь ласка, пані Заружко.

ЗАРУЖКО В.Л., *народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка).* Дякую, пані Ірино за змістовну доповідь.

Я у своєму питанні також звернуся до теми щодо переселенців та багатодітних родин. Чи можете конкретизувати, які саме запобіжники для цих вразливих категорій населення України ви пропонуєте застосувати задля того, щоб вони стали менш уразливими, щоб допомога від держави нарешті відчувалася? Сьогодні вони, на жаль, почувають себе покинутими і не отримують відповідної підтримки держави.

Дякую.

СУСЛОВА І.М. Дякую за запитання, пані Валеріє. Як я і зазначала, це надання певних фінансових преференцій для багатодітних сімей внутрішньо переміщених осіб. Це перше.

Друге, що не менш важливе. Скасування профільних наказів Міністерства освіти і науки України, які стосуються надання права дітям вступати до першого класу лише за наявності певного переліку документів за місцем реєстрації. Це є неприйнятним, порушує Конституцію України. Наскільки мені відомо, жінки, які є внутрішньо переміщеними особами, досить часто зіштовхуються з цією проблемою, яку, на жаль, не завжди можна розв'язати без якихось корупційних шляхів.

Звичайно, це соціалізація. Надання можливості і взяття участі цих жінок у розробці планів щодо розвитку тих чи інших органів місцевого самоврядування та територіальних громад. Як на мене, це буде найефективніше.

Додаткові заходи, які передбачені для тих чи інших органів виконавчої влади, визначені у рекомендаціях парламентських слухань. Я ще раз хочу зазначити, що вони в нас є, кожен народний депутат їх

отримав – понад 200 сторінок. Тут повністю вся нормативно-правова база, куди необхідно внести зміни, які саме...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте, будь ласка, ще 30 секунд, щоб завершити.

СУСЛОВА І.М. ...і хто за це несе безпосередню відповідальність. Де відповідальність парламенту, уряду, органів місцевого самоврядування? Я сподіваюся, що органи виконавчої влади незалежно від нашого голосування можуть взяти ці рекомендації за основу і вже сьогодні працювати. Ніхто нікому не заважає працювати з ними, навіть якщо вони не будуть підтримані українським парламентом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пані Ірино. Можете повертатися на своє робоче місце.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи в обговоренні проекту Постанови «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Запобігання та протидія дискримінації жінок з вразливих соціальних груп» (№9408).

Зараз відбувається запис на виступи від фракцій і груп.

Запрошуємо на трибуну до виступу пані Червакову. Будь ласка.

ЧЕРВАКОВА О.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Добрий день, шановні колеги! Я дуже дякую нашим колегам з Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, які приділяють так багато уваги цій насправді дуже актуальній та соціально важливій темі. Дякую вам, пані Ірино, за змістовну доповідь.

Але я хотіла б привернути увагу наших колег до того, про що ми говорили тут буквально на минулому пленарному тижні: щодо гендерних квот у виборчих списках політичних партій. Гендерні квоти – це так звана позитивна дискримінація. Я хочу нагадати, що вже в цьому скликанні ми внесли зміни до Закону України «Про місцеві вибори», там, де йдеться про те, що в кожному списку політичної

партії має бути як мінімум 30 відсотків представників однієї статі. Цей закон дуже позитивно оцінили наші європейські партнери.

Я хотіла б привернути увагу до того, що, власне, наступного тижня, як заявив спікер парламенту Андрій Парубій, ми візьмемося до розгляду проекту Виборчого кодексу України. Там, дійсно, 4 тисячі поправок, і, за нашими підрахунками, якщо ми будемо йти за цими поправками так само, як під час розгляду мовного закону, то це, здається, приблизно шість тижнів. Можливо, ми прискоримося, тому що парламент, дійсно, такої кількості часу немає. Але я дуже хотіла б закликати і парламентаріїв, і депутатів зосередитися на тому, що все-таки у проекті Виборчого кодексу ми маємо врахувати рекомендацію наших європейських партнерів і проголосувати за те, щоб у партійних списках політичних партій були гендерні квоти. Тому що зараз ми бачимо, скільки позитивної, дуже корисної роботи роблять жінки в парламенті цього скликання.

Дякую пані Ірині Сусловій. Дякую двом профільним міжфракційним об'єднанням за те, що вони постійно привертають увагу до цього питання. Сподіваюся, до цього питання не просто буде привернута увага, це матиме конкретні результати.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановна пані Ольго.

Запрошується до слова Ігор Шурма. Він виступатиме з місця і представить позицію «Опозиційного блоку». Будь ласка.

ШУРМА І.М. Прошу передати слово наймолодшій багатодітній мамі українського парламенту Наталії Королевській.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, пані Наталіє.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Шановні колеги, на жаль, сьогодні в цьому залі ми можемо побачити не багато чоловіків. На мій погляд, найактивніші – жінки-парламентарії, які працюють в українському парламенті. Сто років тому українки вибороли право голосувати на виборах. Сто років ми мали право на рівні з чоловіками голосувати, а сьогодні жінки України готові брати на себе відповідальність, щоб у цей складний рік виборчої боротьби зберегти єдність країни, захищати людей. Ми повністю підтримуємо ініціативи щодо Ради ООН,

пропозицій наших європейських партнерів, щодо прикладів найрозвинутіших країн світу, які вже давно запропонували жінкам можливість на рівних бути присутніми по всій вертикалі влади.

Зараз у нас є можливість внести зміни до виборчого законодавства, врахувати ці пропозиції та надати можливість українським жінкам всієї країни бути присутніми в українському парламенті.

Я ще раз хочу нагадати, що насамперед жінка – це мати. Сьогодні найголовніше завдання – виправити ті помилки, які були зроблені за останні п'ять років, коли у дітей, у родин з дітьми, в одиноких матерів забрали майже всю державну підтримку; коли країна розуміла, що треба мобілізувати всі зусилля, щоб створити сильну армію. Але ми також розуміємо, що за один рік стало народжуватися на 100 тисяч діточок менше, ніж п'ять років тому. На жаль, діти, які народилися і прожили п'ять років на тій території, де йде війна, від держави не отримали жодної копійки підтримки. Ми навіть не маємо права за рахунок бюджету відремонтувати дах їхньої оселі. У нас є можливість виправити цю ситуацію.

Тому сьогодні у Верховній Раді України зібралися матері з усіх куточків нашої країни і провели засідання Ради матерів України. Підготували і передали звернення до Президента України, у якому запропонували план виходу з цієї демографічної кризи. Вони також у парламенті зареєстрували пакет законопроектів.

Я прошу лідерів фракцій, жінок, які тут присутні, мобілізуватися. Ми зараз тут можемо розглядати проект Виборчого кодексу, а можемо захистити та врятувати сотні й тисячі життів наших дітей. Це, я вважаю, набагато важливіше, ніж будь-що, тому що майбутнє України – це майбутнє дітей.

Об'єднаємося, захистимо дітей України!

ГОЛОВУЮЧА. Останній виступ від фракцій, які записалися. Пані Заружко представить позицію Радикальної партії. Будь ласка.

ЗАРУЖКО В.Л. Добрий день, шановні українці, шановні колеги! Сьогодні за статистикою в Україні 60 відсотків жінок, але в парламенті ми бачимо найнижчий показник у Європі: лише 11 відсотків парламентаріїв в Україні жінки. Чому така несправедливість? Чому жінки мають таке маленьке представництво у єдиному органі законодавчої влади країни? Чому дискримінують жінок, і не лише тут?

Дискримінують жінок на робочих місцях, дискримінують жінок – внутрішньо переміщених осіб, яких понад 1 мільйон. Ці жінки вимушені грати за іншими правилами, не за тими, за якими грають чоловіки. Ми маємо зараз світовий тренд, до якого мусить долучитися і Україна як держава.

Тому хочу вам сказати, що дуже важлива підтримка законопроекту [№10266-1](#), запропонованого міжфракційним жіночим об'єднанням «Жінки. Мир. Безпека», саме тому, що в цьому проекті йдеться про тридцятивідсоткову квоту у виборчих списках для жінок. Хочу наголосити, що йдеться не лише про квоту за списком, а взагалі в кожній п'ятірці. Це дуже важливо. Дуже важливо, що буде запобіжник. Якщо партії не виконуватимуть цієї вимоги, списки не будуть зареєстровані. У такий спосіб ми можемо почати докорінні зміни в українському парламенті.

Окремо хочу подякувати лідеру Радикальної партії Олегу Ляшкуну і всій нашій фракції Радикальної партії за одностайну підтримку цього проекту постанови, за прогресивні зміни, які, нарешті, мають шанс відбутися тут, в українському парламенті (*Оплески*). Бо всі ми знаємо, що жінки дуже відповідальні, схильні до компромісів, будують дуже потужні команди разом з чоловіками, але ж не в такій пропорції, у якій вони зараз присутні в парламенті (*Оплески*).

Якщо ми хочемо змін для багатодітних матерів, вагітних жінок, запобігання дискримінації жінок на робочих місцях, де вони прагнуть працювати, умов для жінок-військових, мусимо розпочати ці зміни, у тому числі з єдиного органу законодавчої влади. Якщо жінки матимуть тут, у Верховній Раді, достойне представництво, ми матимемо ті зміни, які вимагає сьогодні наше громадянське суспільство, українські жінки, які є не лише основою, а й берегинями. Вони платять податки, створюють робочі місця, представлені скрізь, але, на жаль, в українському парламенті представлені дуже слабо.

Давайте змінимо це разом: прийдемо до найкращих європейських практик, зробимо Україну потужною державою, до створення якої долучиться і найкраща половина людства – жінки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Виступи від фракцій завершено. Зараз відводиться 9 хвилин на виступи народних депутатів. Прошу провести запис депутатів. Прошу жінок активно записуватися.

Юрик Тарас Зіновійович передає слово на виступ Барні.

Увімкніть, будь ласка, мікрофон Барни.

БАРНА О.С. Шановний український народе! Шановні депутати! Усі українські чоловіки поважають, шанують, кохають, підтримують наше поважне жіноцтво, дають можливість брати участь у діяльності всіх органів влади. Жінки самі беруть участь, не запитуючи. Нехай вам Бог допомагає в усьому: у сімейному житті, роботі, досягненні кар'єри. Будь ласка, працюйте на благо родин і України. Як я подивлюся, скоро прийде час, коли потрібно буде боронити чоловіків, але це вже буде їхня особиста справа. Разом ми переможемо!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лінько передає слово Кошелєвій. Запрошую вас виступати з трибуни. Будь ласка, Кошелєва.

КОШЕЛЄВА А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Шановні українці! Шановні колеги! Недаремно символом і силою України є жінка-берегиня. Вона дбає про родину, ростить дітей, дарує життя новим українцям, навчає, лікує, захищає, заробляє гроші, іноді повністю забезпечує свою родину. Найбільше болить те, що часто вона зустрічається з такими труднощами, як дискримінація на побутовому рівні з боку держави – це низькі пенсії, відсутність якісної допомоги жінці під час вагітності та догляду за дитиною, лікування, доступ до соціальних пільг, пенсійний вік. Не треба забувати, що в Україні понад 60 відсотків жінок, більшість з них соціально активні, але зовсім незахищені.

Мета і ціль, яку ставить перед собою як пріоритет Радикальна партія Олега Ляшка, – дбати, підтримувати, залучати жінок на кожному рівні, насамперед на рівні розбудови держави.

Тому Радикальна партія, дякуючи лідеру Олегу Ляшку, впроваджує в життя та підтримує жінок, у тому числі на рівні розбудови держави. Саме цю ініціативу також пропагувала член нашої фракції

Радикальної партії Заружко: 30 відсотків жінок у кожній п'ятірці. Ця чудова ініціатива є початком залучення жінок до державного будівництва (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гулак Олександр Миколайович передає слово для виступу Олегу Валерійовичу Ляшку. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Шановні колеги! Я не можу стриматися, коли мова йде про наших найчарівніших українських жінок. Я повністю підтримую Валерію Заружко, що в парламенті дуже мало українських жінок. Сьогодні, до речі, унікальний парламент у тому сенсі, що вперше за історію українського парламентаризму дві жінки у президії. Дуже сподіваюся, що у Верховній Раді України нового скликання три жінки сидітимуть у президії українського парламенту: і Голова, і віцепредседателі. Тому що повага до української жінки починається від реалізації нею можливостей.

Минув той час, коли вважали, що місце жінки на кухні. Коли мені щось на кухні готує дружина Росіта, то моє місце також поряд з нею, вона так чудово готує, що я просто не можу відійти. Я не бачу жодного приниження для найпрогресивніших жінок, коли кажуть, що місце жінки на кухні. Не лише на кухні, головне місце жінки – в серці чоловіка. Моє серце повністю зайняте прекрасними жінками з нашої команди і, безумовно, моєю донькою Владиславою, дружиною, моєю мамою, усіма тими жінками, яких я люблю. Тому що в нас раз на рік, на День матері, згадують матерів, телефонують їм, вітають. Я раджу всім чоловікам, дітям, донькам щоденно телефонувати матерям, бабусям, бо, на жаль, прийде час, коли нікому буде зателефонувати. Щоб потім не шкодували, що не знайшли часу, не заїхали до мами на борщ, не зателефонували, не запитали: «Мамо, як твоє здоров'я? Чи потрібні тобі якісь ліки? Як ти себе почуваєш? Як твій тиск?». Тобто треба цінувати ці стосунки. Безумовно, потрібно змінювати державну політику. Припинити гегемонію, вплив чоловіків, які вважають себе розумнішими від жінок. У своєму житті я бачив дуже багато жінок, розумніших від чоловіків, тому вважаю, що українська жінка має повне право на реалізацію, особливо коли стільки жінок в українському суспільстві.

Я хотів би, щоб у нашому чудовому Києві, у нашій країні зустрічалося якомога більше вагітних жінок на вулицях. Бо чим більше вагітних жінок, тим щасливіша і краща країна. Щоб ця молода мама, яка носить у собі божий дар – дитину, бачила впевненість у завтрашньому дні, щоб у цієї молоді сім'ї було де жити, заробляти, мати можливість прогодувати свою дитину.

Повага до жінки, любов до жінки повинна від слів переходити до діла. Справа не лише в гендерній квоті у виборчому списку. Повинна бути зміна настроїв у суспільстві. Якщо немає поваги, любові до жінки, жінка використовується винятково для того, як сказав один мій колега, щоб виконувати свою природну функцію – народжувати дітей. Це не виконання природної функції, це Божий дар, це щастя, це велика удача.

Честь і слава нашим найкращим жінкам!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лещенко Сергій Анатолійович.

ЛЕЩЕНКО С.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань запобігання і протидії корупції (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні українські громадяни! Повністю згоден з тим, що жінки в Україні перебувають у нерівному становищі. Стільки зусиль покладено для того, щоб Україна стала процвітаючою країною, але при цьому жінки в українському суспільстві часто у суспільних відносинах перебувають у гірших умовах, ніж чоловіки.

Сьогодні вранці я пропустив частину засідання, тому що був на прийомі громадян на проспекті Гонгадзе на Виноградарі. Пані Неля, якій 81 рік, розповіла свою складну історію життя: вона все життя працювала, проте отримує мізерну пенсію – 2 тисячі гривень. Це є свідченням того, що в Україні економічна скрута, реформи лише для ілюстрації на слайдах і для наповнення офшорних рахунків корупціонерами.

Але при цьому ми не повинні забувати про роль жінок і про те, щоб їхній статус в українському політичному житті лише підвищувався. Є вимоги, рекомендації європейських партнерів мати 40 відсотків жінок у парламенті. Я є автором закону, який вже давно працює,

про запобігання політичній корупції, щоб 30 відсотків жінок були у списках на наступних виборах, які незабаром відбудуватимуться.

Це заклик для всіх партій, щоб у наступному скликанні парламенту було не менше 30 відсотків жінок. На сьогодні лише на 12 відсотків ми заповнюємо український парламент жінками. Це абсолютно неприпустимо для сучасної європейської країни, притому що наші жінки в цьому скликанні – найкращі депутати.

Ірина Сусллова займається правами людини. Ольга Червакова займається свободою слова. Наші колеги з Радикальної партії займаються встановленням справедливості. Вікторія Пташник – антимонопольними питаннями, Альона Бабак займається питаннями житлово-комунального господарства, Світлана Заліщук – питаннями європейської інтеграції, Ольга Белькова – питаннями енергетики. Це наш золотий фонд, це люди, які поклали все своє життя і п'ять років для того, щоб реформувати Україну.

Звичайно, усі вони гідні бути представлені і в новому парламенті, для того щоб надалі працювати. Я забув згадати колегу Оксану Юринець, яка займається питаннями євроатлантичної інтеграції. Це люди, які повинні бути представлені в новому парламенті, щоб продовжити реформи і щоб до них долучилося ще мінімум 20 відсотків жінок. Але при цьому ми не повинні допускати жодних корупціонерів на наступних виборах до влади, тому що ці люди знову грабуватимуть.

До речі, світові дослідження вказують на те, що жінки в політиці менше схильні до корупції. Вони організованіші, і це ще один заклик до всіх нас як політичних керівників, депутатів на наступних виборах давати дорогу жінкам і максимально робити Україну збалансованою в гендерному плані країною.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, я хочу повідомити, що засідання продовжується на 5 хвилин. Відбудуться ще два виступи.

Кошелева передає слово Співаковському, потім – Ірина Герасценко. На цьому ми завершимо обговорення. Це займе 5 хвилин.

Будь ласка, пане Співаковський.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Добрий день, шановні колеги! Насамперед хочу подякувати колезі пані Кошелєвій за можливість виступити. Ще за радянських часів, 42 роки тому, під час однієї лекції я почув фантастичну річ від відомого фізіолога Реми Лукацького, яку запам'ятав на все своє життя. Він сказав: «Ви знаєте, жінка – це людина, а чоловік – це напівлюдина». Ми здивувалися. Чому? Тому що жінка може подарувати світу людину, а чоловік лише може їй допомагати, але з великою любов'ю до жінки.

Якщо серйозно, це дуже правильно, що Верховна Рада України взагалі розглядає, як побудувати безпечне середовище. Це елемент структури безпеки, це елемент структури комфорту. Тому що ми повинні саме захищати права і вирівнювати. Якщо в нас був би баланс між чоловіками і жінками не лише в школі, у владі, повсюди, думаю, що Україна не мала б таких проблем. Дуже дивно бачити в школі жіночі обличчя, а у владі – чоловічі обличчя. Тому наше завдання – через прийняття відповідних законів забезпечити рівність. Це цілком нормально. Ми не порушуємо сімейних цінностей чи чогось іншого. Ми саме робимо нашу державу безпечною. Це проблема безпеки.

Я вам чесно хочу сказати, якщо б Україна раніше прийняла це законодавство, можливо, ми сьогодні не мали б тих проблем, які маємо. Зокрема, подивіться на цей зал. Це не претензія. Коли ми ділимо владу або певні сировинні ресурси – зал повний. Коли ми говоримо про освіту, науку, про інтелектуальну власність, про жінок, про права людей, на жаль, народних депутатів не так багато у залі.

Шановні колеги, я голосуватиму за цей проект постанови, але так не можна. Давайте ще раз звернемося. Це проблема моральної відповідальності народних депутатів за те, що ми робимо зараз під куполом Верховної Ради.

Жінкам я хочу побажати, щоб якнайшвидше ми прийняли законодавство і той законопроект, який на засіданні Погоджувальної ради представляла Марія Іонова, для того, щоб хоча б почали процес вирівнювання і створення відповідного балансу в нашій владі. Будемо голосувати.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Заключний виступ. До слова запрошується Перший заступник Голови Верховної Ради України Ірина Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Дякую. Шановні колеги, насамперед хочу подякувати пані Сусловій за ґрунтовну доповідь і звернути увагу присутніх, що під час обговорення все одно все скотилося до дискусії про традиційну так звану роль жінки, хоча жінка так само, як і чоловік, сама має повне право обирати свою життєву традиційну роль.

Насправді тема доповіді стосується дуже важливої проблеми – дискримінації вразливих сфер жіноцтва. Але дискримінація взагалі в українських реаліях відбувається поряд з життям майже кожної жінки, в якій сфері вона не працювала б чи займалася традиційною роллю домогосподарки.

Звідки йде корінь дискримінації? Насамперед з того, що відбувається зараз у цій сесійній залі, коли навіть під час обговорення нав'язуються традиційні ролі, традиційні слова, чим має займатися жінка, чим не має займатися. Величезна ганьба цьому парламенту, у тому числі виступаючим тут, що за п'ять років не знайшли можливостей через свої стереотипи, через вавку в голові, вибачте на слові, ратифікувати Стамбульську конвенцію. Тому що насправді сьогодні десятки країн її прийняли, у тому числі традиційно православні країни, такі як Грузія, лише для того, щоб захистити жінку, дитину від домашнього насильства. Мені дуже хотілося б, щоб наступний парламент цю зобов'язаність перед українським суспільством виконав. Це перше.

Друге. Цілком справедливо, що це непристойно, коли в українському парламенті і в уряді жінки складають менше 12 відсотків. Тому, дійсно, дуже погано, що попри всі зусилля МФО «Рівні можливості», яке всі ці роки боролось з сексизмом, дискримінацією, неповагою до української жінки, гендерними стереотипами, не прийняли надзвичайно важливого законопроект про квотування. Це стосується не жінок, а осіб однієї статі (можливо, дійсно, це чоловіки будуть) у партійних списках.

Тому в цьому контексті ми закликаємо, щоб, можливо, завтра одним з перших на розгляд було внесено законопроект [№ 1456](#), який

розробило МФО «Рівні можливості», поки ще виборча кампанія лише стартує, для того щоб політичні партії прийняли квоту і в кожному списку було не менше 30 відсотків осіб однієї статі або щоб політичні лідери добровільно взяли на себе це зобов'язання і так само (що особливо важливо) підтримали висування жінок у мажоритарних округах. Тому що там усе ще складніше. У мажоритарних округах працює адмінресурс, фінансовий ресурс, до якого українські жінки, на жаль, мають набагато менший, як справедливо зазначив один з промовців, доступ, ніж українські чоловіки – політики. Насправді саме обличчя наступної Верховної Ради України, наскільки ми готові бути європейцями, визначатиме присутність там жінок.

Наостанок. Я хочу особливо відзначити високу роль української жінки в миротворчих процесах. Це жінка-воїн, це участь жінок у переговорах щодо мирного врегулювання, це висока активність матерів, дружин наших українських заручників і політв'язнів у боротьбі за звільнення своїх близьких людей.

Дякуємо вам, українські жінки! Ми завжди захищатимемо ваше право на рівність (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, тепер ми формально проголосуємо. Ми знатимемо, що цей проект постанови проговорено, і зможемо розглянути його без обговорення.

Ставлю на голосування проект постанови [№ 9408](#). Прошу підтримати.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Не дам показати по фракціях і групах (*Шум у залі*).

Отже, колеги, я вважаю, що ми провели дуже правильне і важливе обговорення. Сьогодні ми також прийняли звіт Рахункової палати. Колеги, завтра я закликаю всіх до максимальної мобілізації. Ми матимемо змогу розглянути звіт уряду. Я розраховую, що завтра за дорученням комітету розгляд законопроекту про тимчасові слідчі комісії буде виконано, регламентний комітет прийме рішення, і ми матимемо змогу перейти до розгляду цього законопроекту.

Тому прошу всіх завтра дисципліновано о 10 годині бути в парламенті для продовження нашої роботи. Я бажаю всім успішної роботи в комітетах. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується закритим.